

LO COSÍ.

PO. CO. 21.

2

LO COSÍ.

COMEDIA EN TRES ACTES Y EN VERS,

ORIGINAL DE

J. O. M.

1324

BARCELONA.

Mes de Novembre de l'any

1879.

LO COZI

COMEDIA EN TRES ACTOS Y EN VERS.

ORIGINAL DE

J. O. M.

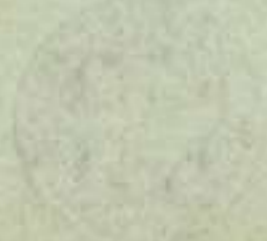
1824

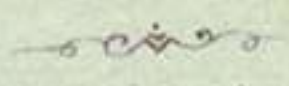
BARCELONA.

En la imprenta de...

1824

REPARTIMENT.

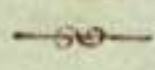
PERSONATGES.

ACTORS.

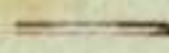

Pauleta.	D ^a
Joan.	D.
Manel.	"
Domingo.	"
Sor. Obiols.	"
Oriol.	"

Esquerra y dreta, del espectador.

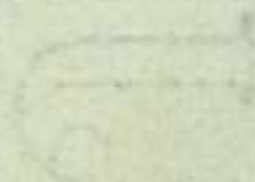

La escena: En Catalunya, prop de lo riu Besos.
Epoca actual.

REPARTEMENT

DE LA

ACTE PRIMER.

—o—o—o—

Daxos d'una gran masia. En tot deu notar-se la abundancia. Al fondo portal gran ab portes que pugan tancar-se ab pany y barra. En lo cantó esquerra de la porta una barra ab heimes de pages penjadas y en lo mateix recio, forcos, garrell. ect. Entre aquest y lo portal una escopeta de cassa penjada ab un clau de la paret. Portes laterals en primer terme. En segon dita l'entrada a la estable. A la esquerra una taula gran de fusta llana ab un banc, a cada costat. Penjant del sostre y que binga al dret de mitja taula una canya per penjari lo llum quan combinga. Badinas ab assientos de corda d'espant. L'acció comensa a las sis de la tarde.

ESCENA PRIMERA.

Joan, Manel, Oriol.

(Joan a la taula ab un cabas ab un costat i ont hi tira garrofa que va trancan, Manel y Oriol araban d'entrar, deixan las heimes a son puesto y Oriol s'assenta molt fatigat.)

Manel.

i Quin bé de Déu de reims
tenim a la vinya, pare!

Joan.

i Vols dir que m'het bona compra?

Manel.

i Sa ho crech, i borango!, allo encarta!
Molts poch's sermens, molts poch's pampols,
i mes reims? no cal parlar-ne!

Joan.

Dos, jo, m' temia fer mal.

Oriol.

Jo, també la creya errada.

Manel.

Éu, per que?

Oriol.

i Que vols que t'diga?

Manel.

i És que hi entens? popanates.

Joan.

No perquè siga a seca,
ha de serne mal comprada.

i Vols dir ara?

Oriol.

Clà que si:

si no plou l'heu ben guanyada.

Manel.

Mes com qu' es tot sturturà,

la terra, y poch argilada,

en car' que donga poch vi
serà bo.

Oriol.

i Bè, bé, ja m' basta!

si per cas ne veurem menos.

Joan.

Deixa t' estar.

(A Manel que si enfada.)

Manel.

Si es un plaga.

Joan.

Vinya plantada que dona,
segons se sap, trenta cargas,

- 9 -

los anys que n'ha donat merces.
 Es lo que dich.
 Oriol. i Bè! ¿qui parla? (Altranse)
 a mi si que tant me fa
 que 'n donga trenta com quatre.
 Joan. ¿Lue dius?
 Manel. i Lue?
 Oriol. Com no so jo
 lo qui 'n treu ganxa.
 Joan. (Durant la feina) M'agrada.
 i Es dir, que perque no és tu
 l'amo, qu'eu perdi? Bè vage.
 i Ay, Oriol, pobre del mossò
 que pensa com tu fas ore!
 i Pochs bons sentiments demostren,
 mingó, las tevas paraulas!
 Luan, un mossò es un bon home,
 si sort fa l'amo li agrada,
 no pas aixís com tu has dit
 que tant te fa tres com quatre.
 Oriol. i Ey! nostramo, jo he dit trenta.
 Manel. Bè, vage, ves qu'ets un plague. (Rien)
 Joan. Com hi ha mon, qu'asta 'm fas riure.
 Oriol. Ves dal, ves. (Escapanli lo riure)
 Oriol. Aixís m'agrada
 que vos ho pronguen per broma.

(Vaita a la cuyna, tinch gana)

(Y en va)

ESCENA II.

Joan, Manel.

Manel.

Me fa rabia aquest xicot.

Joan.

Ca! i per que t'en ha de fer?

Es bon, noy, treballado,

sols qu'es tanto. i Luiti ferem?

Manel.

En quan per lo sol treball

no'm podem, queixart, ja ho se:

mes tant li fa, li es igual

tinguem bon any com dolent.

Joan.

Es qui ha tu, com se sol di,

la llaga t'ou, i peró ill?

sols li dongas la soldada.

lo dissapte, tot ja ho te.

Manel.

Per ço es que'm fa malissia.

Que, regu, t' trobareu

atracaue com ill, sol,

sens pensa ab lo qu'hi ha per fer.

Bi sap que a dal nos espera

molt ordi y blat per lli este,

que combe ensacarlo prompte,

com vos mateix no ignoreu.

-11-

Joan.

i Ay, pobill! tu creus que tots
pensaran com ne pensem,
nosaltres...

Manel.

Obligació

en tenen.

Joan.

Mes no debem.

Els volen se vigilats,
puig per mes que s'porti bé
un mossa, sempre's descuida:
per ço deu l'adagi aquell
qui es l'ull del amo qui guarda
lo caball.

Manel.

Hoý qui es ben cert.

Joan.

Pera aquest motiu, veientme
jo ja vell, voreia voler
que't casaras tu ab la noya,
sen, com ets, sols cabalé.

Manel.

i So!...

(Avergonyit.)

Joan.

i Ey! no vull que t'ofengas,
ho he fet y estich molt content.
Ella, saps qui es la pobilla
de tot quan t'inch.

Manel.

Si, ja ho ve:

mes, no vos crequeu que may
la volgues per lo interès.

Joan.

No ho crech, ni may m'ho he pensat,

y fins te diré per que.

L'home que busca l'casarse
en lloch de molter dines,
o bé sol serne un obaro
o un mal gastador, molt cert,
dos cosas que solen durme
la desgracia en sequiment.

L'obaro, se vent las terras,
boscos, vinyas y l' dimes,
ab l'afany de fernt de tot
forse unsas, molts diners.

Venint un tresor a case,
es com si no tingues nos,
puig, a mes de la pobresa
y ls mals que d'ella en provei,
te un altre mal molt pitxo,
qu'es de tots lo mes dolent.

Quans cops, tenin per salvarlos,
ne permet que sa mollé
y asta sos fillets, ne morin
faltantlos los aliments,

per no despendrens d'un poch
de lo molt que guardat te?

Veu un pobre y ni se'l mira,
fuig sempre lluny de la gent
somniautne sempre ab lladres:

7

¿Yo no sap veurer com ell
es lo mes Madro de tots
robantse lo seu mateix!
¿Yo si aixis d'aquet te parlo,
que de l'altre t'contarè?
Ab quatre dias destronca
patrimoni que no es seu;
y no acaba aqui son crim,
Despues de ferme malbé
lo que, per dret y raho,
a sa mollè perteneix,
quan veu que mes no pot treure's
lo mes dolent aqui ve,
o bé s torna jugado
sens pensar si fills ne té,
o bé a sa pobre familia,
qu'ignoranta de tot n'es,
taca ab la mes gran deshonra,
ab un Madro s comberteix,
y tot això per pugueme
llesnar quartos y res mes.
¡Oh! si una desgracia aixis
en ma familia veges!...
¡No ho puech pensar, Déu permeti
que se m'emporti primèr!
¿No crech que jo?

Joan.

No, no ho pensat
ni en somnits, per lo mateix,
com t'he dit, vareix volguente
sent, com ets, solt cabalé.

ESCENA III.

Los mateixos, Pauleta.

(Que sent per la primera porta de la dreta fent mitja, s'assenta a la tau-
la al deban de son pare en lo banch del cantó de la parot.)

Pauleta.

¡Oh, Manel, ja ets aquí?

Manel.

¡Com has vingut tant de jorn?

Pauleta.

Perque tinc feina aquí casa
que combe ferla. ¿L'el rey?

Dormin en lo seu llitot.

Per cert que m'ha costat prou
lo logranho, vos sentia

parlan en aquí tots dos,

y de cap modo podia

arribá ha agafarne 'l son.

L'ha conegut ab la veu.

Es mol viu aquell xicot.

Ja ho poden dir.

Un rich massa.

Massa may.

(A. Manel.)

(Aguardantli)

Joan.

Manel.

Pauleta

Manel.

-11-

Pauleta.

Si, que'm fa por.

Lo he sentit ha dirme sempre,
que si te molta vivò
una criatura aixís,
no viuen gaire. ¿Saps?

Manel.

¡Bo!

Això no'mes son manias.

Joan.

Dona, això son vult y nous.

Pauleta.

Lo he dich, perquè aixís ho diuen.

Joan.

Ca, ca, no't dones temor.

Lo noy està gras, Bernell

qui'asta sembla un perdigot,

te salut per vint y quatre,

¿ves de que has de tindre pò?

(Recull la ganxoja ab lo cabas preparanse per portarlo a l'estable.)

Và, m' en vaig a dur menjar

al vestia, que fa es fesch.

Dona, pensa ab la manestra.

Ja quasi està a punt.

Pauleta.

Joan

Millo.

(S'en va per la primera porta dreta.)

ESCENA IV.

Pauleta, Manel.

Pauleta. Saps qu'estich molt enfadada
ab tu?

Manel. ¿Dor, y aixó, per que?

(Arreclan las heinas de.)

Pauleta. May podem parlar de res,
sempre atrafegat.

Manel. ¡M'agrada!

Si prous estonas no tens
diré que ni may.

Pauleta. Prou, quan?

(Enfadant.)

may ets a casa un instant,
sempre ab pressas y corrent.

Manel. Be, vejas que m'has de dir.

Pauleta. que la feina a dalt m'espera.
¿No veus? Kembe ja quimera
tant y tant.

Manel. Fincha de surti.

Aquet vespre 'ns heu de veure
ab un que 'l. Estat vol comprar
ja veus, no'm puch esperar

Pauleta.

iOh! prou, si a tu t'han de creure?
iQue mes te avuy que demà,
veyam?

Manel.

Bè, l'hem feta bona!
Però no coneixes, dona,
que si are deixò escapà
una bona proporció,
pot se d'altre no's presenti?

Pauleta.

iOh! prou, prou, el qu'a tu hat senti
sempre t' darà la raho.

Manel.

Bè, i que vols?

Pauleta.

No, i que's per mi
no cal pas que t' quedis, ves,
que no'm diguettas despuet...

Manel.

Vage, ja se que vols di.

(Rieu)

Pauleta.

iQue vull di?

(Contenta)

Manel.

iOh! prou, qu'ho se.
Vols sabè si la cullita
s' presenta bé.

Pauleta.

iM'imita! (enfadame mes.)
iQue'm vols fe enfada potic'?

Manel.

iNo, dor, que's?

Pauleta.

Heat vull parla
del noy.

Manel.

iOh!, bè, ja m'agrada.
Podias d'una vegada

Pauleta.

dirò, dona. ¿Bè, qu'hi ha?

Hei ha que cada dia m'es

(Molt formal)

mes viu y entremaliat,

te tres anys, crech qu'ha arribat
lo temps d'ana a estudi.

Manel.

(Crepanli lo riure.)

¿Bè!

¿Lo això es allo tant formal?

Pauleta.

Lo que no es pas ras de broma,
jo vull ferme d'ill, un home.

Manel.

¿Des que's dona?

Pauleta.

Tant se val:

vull dir que l'roy no te d'esta
del art del pagès.

Manel.

¿Per que?

Pauleta.

Jo voldria pugues se,

jutge, metje...

Manel.

Quina pressa?

Tros anys quodan per pensari.

Lo, crech que l'millor obra

es, quan ell juga trià

qu'ho fassi.

Pauleta.

Mes, necessari

crech n'es que comenti aprendre

un xich de llatra.

Manel.

¡Oh! això

no soch jo qui hi diu que no's

-19-

Pauleta.
Manel

Ab lo mestre t pots entendre.

¿Es di, que tu ho vols?

(Contenta)

So? si.

¿Tant solt això desitjaves?

des ja tens lo que buscaves.

Pauleta. (deixa la mitja salsa no saben lo que li para d'alegria.)

Ja'm sembla que t veig surti

ab la cartera al coll!

i que mona sera! ¿Manel,

no t sembla?

Manel (miran a Pauleta y posanse'l dit al front, escapantli lo riure.)

¡Com, hi ha un coll!...

ESCENA V.

Los maleixos, Sor. Obiols

(Lui apareix per lo fondo quan las exclamacions de Pauleta. Aquet tipus deu eser presentat un poch exagerat, vestit negre ab una lavita molt llarga, sombread entich de copa, y un paraigüa bermell molt gros que no desempa-
ra may.)

Obiols.

¿Lui es que mouen tant soroll?

Pauleta.

¿Es voste senyor Obiols? (Anan i rebrech contenta)

ara de voste parlavam.

Obiols.

Ja'ls oidos me xiulavan

(Dense'l complassent)

¿Vage, qu'es, digas, que vols?

Pauleta.

Lou'he lograt consentiment
sobre lo que hem parla'.

Obiols.

¡Ah! bé, vage, molt bé está.

(Conten.)

Heats fet molt bon pensament.

(A Manel.)

Així ho deya aquell gran savi...

(Gensa.)

No'm recorda com se deya.

Manel.

Es igual.

Obiols.

Lo mateix creya
aquell altre...

(Repetir lo joeh.)

Manel.

Bueno, acabi.

Obiols.

No rics mes que'l que t'ho dit,

Manel, has pensat molt bé,

es lo milló que pots fer,

me'l miró molt aixerit.

Veuras que prompte aprendra

tot quan li ensenyi.

¡Vól di?

Pauleta.

Ja ho crech dona.

Obiols.

Si es així

podem comensar demà.

¡No, es divendres!

(Sentli per 'l dia)

Manel.

¡Que mes te?

Pauleta.

Lou'et mal dia.

Manel.

¡Per que? ¡ba!

Pauleta.

Ja'm sembla'l sento cantá

Manel.

b a ba...

Obiols.

-21-

Pauleta.

Si.

(Bien satisfeta.)

Obiols.

B e be.

(Vire imitant la cantarella que fan los noyets a estudi.)

Mand.

Vage, vage, ja està fet:
dona-li dona. Missó:

Obiols.

En quan d'honorari....

(Ab sona)

Mand.

¡Bo!

Voste ensenyi bé al noyet
que no s'queixarà de mi.

Pauleta.

Fassi quan y puga fè.

Obiols.

D'ordi no m'heu de dir.

Mand.

Vage des, quedem així.

Obiols

Perdona si d'interesses

t'he parlat, l' Ajuntament
no paga tant malament:

¡corte que'm deu trese mesos!

I encara que mestre so,

lo viure sense menja

mols cops he hagut d'estudia
mes may he apres la lliçó.

Mand.

Vamos ja estaras contenta,

(A Pauleta.)

ja tens ton desitx lograt.

¡L'ore que ja podem parlat
puch surti?

Pauleta

¡Si, de repente,
sens dir al pare ni nos!

Manel.

Dona ja li diras tu
jo tinc feina.

Pauleta.

De segur
que ni tant sols...

(Molt humorada)

Manel.

¿Lue?

Pauleta

Yes, ves.

ESCENA VI.

Los matexos, Joan.

Joan.

¡Voy, Manel!

Manel.

¿Lue passa, pare?

Joan

Yes, ves a dalt que n'està
ab los sachs nous ensacan
l'ordi!

Manel.

¿Lui ho ha fet? ¿L'arc?

(S'en va corrent y al passar prop de Pauleta diu enfadat.)

Deus l'entretindrem que te?

Joan.

Poch te la tens d'escolta.

Pauleta.

Lui he tingut de parla.

Joan.

Cosas d'interes pot se.

(Enfadat.)

Obiols

Si, Joan, d'interes gran.

(Joan, que no havia reparat ab lo Yor. Obiols, al sentirlo va atrobarlo
allargant la ma completent de la visita.)

Joan.

¿Tenyó Obiols? ¿vosté es?

-23-

Parlantne. aquí ab los homes
no l'habia vist. i caram!

¿La senyora, que tal?

Tosta. com ella mateixa.

Oliols.
Joan.

Ahi'm parlava ab aqueixa;
no s'envelleix, tant se val,
per ella no passen anys.

Pauleta.

No, per ço no es ja com era
tant alegre y riallera.

Oliols.

Es que'm passat molt afanyt.

Juan a' Maresa vivia,
l'estudi anava mol bé.

Joan.
Oliols

¿Ara no tan?

Phit, també,

pero'm faig vell cada dia
y aquell delit ja no hi es.

Ara m'haix d'accontenta
ab lo que'm don l'ensenyá
noys, no puch ferne res mes.

Flavors tenia procura,

treduïba documents

l'latins y cobrava sens,

ella'm tenia costura:

y d'això i lo que faig ara
ja veu si hi ha diferencia?

Joan.

Dot qu'hi ferem?

Obiols.

Paciència,

no més, com deya 'l meu pare.

Pauleta.

Vos haix de dir una nova.

Joan.

¿A mi?

Pauleta.

Si. Luce 'l noy, demà,

comensarà a estudiar.

Obiols.

Ja es temps de fer? ¿No ho trova?

Joan.

Això vosaltres direu.

Pauleta.

Ah en Nanch ne'm parlat

contari vos vindrà de grat.

Joan.

He's igual, com conseqüeu.

Lo que te de procurar (A lo Por. Obiols)

no causal d'enteniment,

es tendre.

Obiols.

¿Bon pensamen!

Deixil per mi, ja veurà.

Luan arriui lo seu san

ja li darà la diada

ab vers.

Joan

Això ja m'agrada. (Posantlo conten.)

¿Com ho direu?... Si, si, fan:

Después de reunir un rato diu ab entonació exagerada y ab molt maneta de braços posantse molt trist y serió.)

« Ab salud, aviu lograd

lo vuestro santo patron,

vos desea el corazon

-25-

la mas grant felicitat.»
 Obiols. Home, bé senyo' Joan! (Aplaudin)
 Joan. Oh! prou, quan era petit
 diu. qu'era molt aixeric.

Pauleta. Per ço 'l noy si' assembla tant. (Ab satisfacció)
 Joan. Ay, me recordo quel' avi
 me vè dar quatre quartets
 per uns de mol boniquets.

Pauleta. Diguelos pare. (Agradanli.)
 Obiols. Si, acabi,

diabls no's fassi prega.
 Pauleta. Ning que te molta memoria.
 Joan. ¿Son molt Marchs?

Obiols. Com una historia.
 Pauleta. Prepararém los ha escoltà.

(Joan kus, s'estira lo coll de la camisa, y es prepara com per anar
 a fer un gran treball.)

Joan. «Esta Pasqua celebrad
 como desea mi anhelo,
 servirnos de gran consuelo....»

ESCENA VII.

Pauleta, Joan, Sor. Obiols, Oriol, despues Manel.

Oriol. La ho teniu tot ensacat.

(Al sentirme Oriol, Joan pare, tots donan mostres de desagrado
jeranse enfadats contra Oriol, aquest contesta estremyat de podense explicar
l'alarma de que ha sigut causa.)

Oriol.

¿Ont surt are aquest?

Pauleta.

No hi tal!

Joan.

¿Be, d'ont surt are, qu'hi ha?

Oriol.

¿que vens aqui a destorva?

¿Home, d'ont surto? de dalt.

¿No es daba tant de nequit
qu'allo este desensocat?

dos ja esta tot arreclat.

Joan.

Si qu'obiat n'heu aixit.

¿L'ls sacles nous?

Oriol.

Hi ha lo flat.

Joan.

¿Los y'ls que habias fet tu,
los heu cambiat?

Pauleta.

Yegui.

Oriol.

No, os dich, que ja hem acabat.

(Responen mult humorat, cansat de que hi preguntin, kan, agafa una
cadira y s'assenta a la porta de cara a fora però estan de modo que puga
pendre par en la escena quan combinga, se treu un crosto de pa de la but-
faca y s'el menja tot prenent la presca.)

Oriol.

Vage des, quedem aixi,
demà per lo noy, vindré
a las nou.

(Despedirse.)

Pauleta.

Esta molt bé.

—27—

¿L' tornareu vosté?

Obiols.

Si.

Joan.

Tasimel, ben sabi, sent,
pensu que vet me soldra,
regalat, tot...

Obiols.

¿Vol calla?

(Ventne la mitja rialla)

Pauleta.

¿Bambi, pare!...

(Pament que s'ofengui)

Joan.

Ja m'enten.

Vull di que me l' ensinestre
bi de tot, no hi panyu estonas.
Si, ja l' compranch.

Obiols.

Be, son donat.

Joan.

(Tot aquest tros lo diran acompanyantne a lo Yori. Obiols cap a la porta de modo que los ultims versos seran dits al peu de la mateixa. En lo moment que anava a martellear del tot lo mestre sur. Manel dienh que l' esperi que dan alhores Pauleta enraonan ab lo Senyor Obiols en la porta y Joan entra a parlar ab Manel mentres qu' aquest se posa l' foch y pren una vara per martellear.)

Manel.

Das, ¿ que s' en va senyo mestre?

Obiols.

¿ Si no hi ha res mes de nou?

Manel.

Si m' espera fo vindre
fins prop casa de vosté,
tinch de surtirne

Obiols.

Prou, prou.

Manel.

M' envata que tinch de trovar (A Joan)
aquell del gra.

Joan.

i'tens raho!

Que no perdem l'ocasió,
vajem si ja hauras fet tart.

Manel.

No ho crech, som prop de las set.

Joan.

No l'abandonessas pas,
menos de quinze...

(Volen dir que no'l donga)

Manel.

Iu'es cas.

i'Anem?

(A lo Gor. Oriol)

Joan.

Estiga bonet.
senyor Oriol.

(Despedirse de lo mestre.)

Pauleta.

Donará

recados a' casa.

Oriol.

Bè,

de part teva.

Pauleta.

Ja vindré

per ti.

Oriol.

Luan vulgas, be está. (Y'en van.)

ESCENA VIII.

Pauleta, Joan, Oriol.

Joan.

Vage dos, a' pará' taula
qu'aquell torna tot seguit.

Oriol.

Volen qu'ho fassi jo?

Pauleta.

Feso,

— 29 —

m' estorbias feina a mi.

(Orde, i' alra devant la radina, al portal, va y treu de dins lo calaix, unas estovallas de cotó barnadas de blau o rosa y las esten sobre la taula, treu después uns estobins de terrissa y los posa l' mitxa, va después a la cuina, primera porta neta y porta tres plats, tres colleras de boix y la ganiveta de tallar pa, los plats deuen ser colocats un a la punta de la taula frente lo publich, y los altres un a cadecostat. Deu esperar a tenir arrelat quan lo diablech o marquis.)

Joan.

Vós di que n tens molta?

Pauleta.

*No, però puch així seguir
fentme mitja.*

Joan.

*Si t queixessis
fora per vissi: i fàstich!
poch treballa, ben menjada,
ives qui millor que tu?*

Pauleta

Si.

*Avoltes asta m fa pò
de tan de bè com estich.
¿Pò? ¿de que?*

Joan.

Pauleta.

*Veí jo mateixa
may vos ho podria dir,
però com diuen que, sempre,
detras del bè sol venir
una gran desgracia.*

Joan.

*Dona,
vas al roset, no es així;*

Lo que diuen, que detras
la tempesta sol seguí
la voranta, així no temis
que no t' fugas prevení.

Pauleta.

Deu, ho fes. Dos aregades,
tinch uns somnits, que vos dich
que m' posau de mal humor.

Joan.

Caborias del teu magí.
Et, com qu' en tot lo san dia
no saps que fes, com se diu,
pertinas la cua 'l gat.

Pauleta.

No, de caborias ja'n tinch.

Joan.

Ja ho crech dona, deixeu are
dels fatichs que pot tení! (Burlantseu.)

Pusar l'olla al foc, cuidar-ne
son pare y á son marit!...

Pauleta.

¿L' noy?

Joan.

Be' l' noy, com tu vols.

i Conteu si'n te de fatichs!

Pauleta.

Be, bé, vos poden burlarvos,

jo lo que dich qu' es així.

Joan.

¿L' aquesta taula Oríol?

Oríol.

Ja quasi está.

Joan.

¿Lo t' reflex!

no van estar tant per ferne
la feu.

— 31 —

Oriol.

Si, prou, voleu di?

Joan.

Vull di.

Oriol.

Beniu ja esta llista.

(Dixantla acabam de potari lo que s'ha indicat, Pauleta mira si hi falta ne. Lo teatro va enforsquirse.)

Pauleta.

Si encara y falta pa y vi.

Oriol.

¡Ay! teniu rabio.

(Ben va corren a la cuina a buscarlo, Joan al passar per devan seu pega un cop de peu com amenaçantlo.)

Joan.

¡Coramba!

Sempre tindrat d'essa així.

Pauleta.

No'l renyeu per co.

Joan.

No'l renyo,

sols es que'm dona fatich veure tan tonto.

Pauleta.

Ell hi fa

tot quan hi sap, pobre rich.

Oriol.

¡Voleu llum? (Dixant lo pa y porro sobre la taula.)

Joan.

Si, quasi quasi

crech que no sabriam di

qui es que se'l nas mes clar.

Oriol.

¡Ser que?

Joan.

Home vina aqui.

(Agafantlo per la ma y portantlo fins a la porta, acostantli la cara a la seva.)

¡No, veus lo meu?

Oriol.

Prou que 'l veix.

Joan.

Dos jo no mes te 'm veix mita.

Oriol.

¿Mita? (Vocanse lo mas estranyat.)

Joan.

Com, qui hi ha mitxa, clar
sembla, que 'l tens mes petit.

Pauleta.

¡Ah! ¡ah! ¡ah! (Rien)

Oriol.

(Daya una gracia.) (No troventri)

Joan.

Vage dunque, collestim,
porta llum.

(Oriol va a buscarlo y quan s'indiqui surt ab un llum de gesol
ab dos bechs enters y 'l penya de la canya que desde 'l sostre ve al
mitj de la taula.)

Pauleta.

Pobre ricot

l'heu deixat parat.

Joan.

Així

es com s'espovilan, dona.

Oriol.

Aquí està 'l llum. (Ho penja.)

Pauleta

Santa nit.

(Oriol un cop penjat lo llum, va a seure a la cadira qu' ha
deixat en lo portal.)

Joan.

Bé tarda prou lo teu home.

Pauleta.

Prou me l'he vista veni,

en surtirne ell aquesta hora

may du pressa.

Oriol.

Ja es aquí.

(Recull la cadira tornantla a son puesto y s'en va a la cuina.)

ESCENA IX.

Pauleta, Joan, Manel, despues Oriol.

(Manel, entro se tru lo gech que jun ab la vara li pren Pauleta posantel a la falda, plega la mitja y un cop plegada la entro dins jun ab lo gech, tornan a sortir de sequit.)

Joan.

Lo que 's diu: qui dol' Mop parla.

Manel.

Bona nit.

(Creyentse li gech.)

Pauleta.

Si que 's britat.

Manel.

¿Que pot se de mi parlarau?

Joan:

Com que 's hora de sopà

la nata 'ns corra pe 'l ventre.

Manel.

¿Que volen di que hi tardat?

Joan.

No. ¿L'è, qu'es lo qu'has fet?

Manel.

Ben venut lo tenim ja. (Satisfet)

Joan.

¿A quinze?

Manel.

Afegintni una.

¿Crech que no es podem queirà?

Joan.

No per cert. ¿Com, a' granell?

Manel.

Oh! això no tan! Ensacat.

Joan.

Bé ha se 'l mateix.

(Calculan.)

Manel.

Oh, ca!

Joan.

Conta.

Manel.

Lo guanyem dos rals per rache.

Joan.

¡Ah sí! es bitat.

Pauleta.

¿Dos que fem?

¿Vamot que no hem de sopà?

Joan.

Si ja 'l pots portar a taula.

¿Lo del pago n'heu parlat? (A Manel.)

(Pauleta va a la cuina a busca lo sopà, surtir quan s'indiqui, ab una esola de sopas que posa sobre los estalvis.)

Manel.

Heem cadat que pagaria

de seguit una maytat,

y lo altre al cap del mes.

Joan.

Vage, vage, molt bé anat

¿L'ordi?

(Satisfet.)

Manel.

Diu que no'n vol
perque n'he molt de comprat.

Peri això ray, algun dia

que'ns vinga bé, jo m'en vaia

a Barcelona y 'l bench.

Joan.

No, per co cap nosa'ns fa;

y asta crech qu'ha de pujarme.

Pauleta.

Vage, ja es aquí 'l sopà.

Tanta gana, tanta gana

y pra 'l deixen refredar.

Joan.

Sens rebó que tot meyanse

del mateix podem parla.

(Tots s'assentan a taula, Joan en lo cap, y ells un a cada costat)

— 35 —

Deu. guardarse molta propietat en aquesta escena cuidant lo directò que quan engegui combenien Pauleta s'alsi anan a busca las monyetas rocas y despues un plat de bacallà fregit, ella fa los plats a los demes. Los actors cuidaran de intercalar lo veurer ab lo menjar presentan un verdader sopa. Lo diallech dit ab molta calma fenti las pausas que lo director d'escena creya combenient.)

Joan.

¿L' Oriol?

(Marantlo ha faltà.)

Pauleta.

A la cuyna,

ja se'l deu habè acabat.

(Pausa)

Oriol.

(Oriol surt freganse los ulls y badellant.)

Joan.

Si no voleu re nostramo?

Ja pots anà a descansar,

pero pensa ab las matinas.

Oriol.

Deo vos do santa nit.

(Anansen.)

(Dixis que và ha desapareixre Pauleta'l crida y ell torna mal-humorat.)

Pauleta:

¡Ah!

Oriol! Dema recordat

que'm tens d'anar a busca

llet al demati.

Oriol.

Està bé. (S'en va per l'estable.)

Manel.

¿Llet en aquest temps?

Pauleta.

Và, và.

Fu calla, deixam fe a mi

que jo ja se perquè ho faig. (S'alsi.)

Dama n'es lo primer dia

que'l noy và a estudi. (S'en va.)

Manel.

Es britat.

¿Lo ho sobeu?

Joan.

Si, ab lo mestre
ne'm parlat quan tu a dalt
lo gra ensacavas.

(Pauleta surt ab la plata de monyetas y un plat de bacallà,
fa pass, posantlos la llegum ells agafen lo bacalla y se'l posan
ab un cantó de plat.)

Manel.

¿Lui'os sembla?

Joan.

Lui'ha sigut mol ben pensat.

Pauleta.

Però es que vull fer crema.

Manel.

Si es per ço ray, tira a vant,
ja saps que m'agrada y molt. (Petita pausa.)

Joan.

Luari haurem de convidar
al senyor mestre també?

Pauleta.

¿A la senyora.

Manel.

Es britat.

Joan.

Vage, demà mitja festa
com si s'celebra un san. (Pausa.)

(Acaban de sopa, Manel ensen un pigard de papè, Pauleta ab
tota calma recull la taula deixan los plats pe quan se indigui.)

Pauleta.

Deixam desparar la taula.

Manel.

¿Jo men vaig a tancar. (Alsanse)

Joan.

Es dejorn.

Manel.

Si son vuit horas,
y com heu dit poch temp. ja,

Joan. demà es dia de matinas.
Bè, això també es britat.
Tanca dos.

(Manel ho fa ab pany, pren la barra que hi havia detras de la porta y la posa.)

Manel. La esta tancada. (Trucan fort).

Joan. Han trucat.

Manel. Si.

Pauleta. L'és estrany,
i qui podrà se? (Recullen los plats de taula.)

Joan. En aquesta hora
no ho se.

Pauleta. Asta ma espantat.

Manel. ¿L'ui hi ha? (Oridan prop de la porta.)

Olíols. (Dins) Un servidor vostre.

Manel. Es lo mestre.

Pauleta. ¿L'ue voldrà?

Joan. Obra, home, y qui 'ell s'expliqui.

Manel. Mes abiat hagues tancat.

(Los actors estaran ab la distinció següent; Pauleta ab los plats i la mà apura de treurels de taula, Joan, encara assentat, los dos miran cap à la porta, Manel obra una miqueta aquesta deixant lo pas per entrar una persona. Entra lo Sr. Olíols quedantse en lo fondo, Domingo queda entre las dos alas, de moda que quasi no 's veu, fins que s'indiqui.)

ESCENA ÚLTIMA.

Los mateixos, Sor. Obiols, Domingo.

Obiols.

Santa nit.

Joan.

¿Lui hi ha de nou?

Obiols.

*Poca cosa, aquest senyo (Bueno, y dissimular.)
que demana per vosaltres.*

Joan.

¿Lui es?

(Manel acaba d'obrir la mitxa porta quedansa parat y com no poden encerer siga vitat lo que veu.)

Manel.

¿Lue veix, tu? (Bon Domingo.)

Domingo.

Lo jo.

(Bueno y obrim los brazos a Manel que s'hi tira baix d'alegria.)

Manel.

¿Domingo!

(Joan, al sentirlo anomena, s'alsa, depressa, exclamant.)

Joan.

¿Com, en Domingo?

(Anan cap a la porta mes de prompte i dete veient lo que passa a Pauleta; aquesta, al sentir a Manel la exclamació de "¿Domingo!" los plats li escapen de la ma i sobre la taula, tenirse que aguantar ab aquesta per no caurer, fentse un gran esforç per parlar sols pot exclamarne ab veu esglayada y temerosa.)

Pauleta.

¿Ell aquí?

(Joan en mitja de la escena queda sens saber que fer ni-

— 39 —

nantme a sa filla com desitjan adivinar lo que li passa pero temen una desgracia de modo que sa vista se dirigeix después a totas parts y per fi al cel preguntanse ell mateix.)

¡L'ave se'ia això?

Joan.

(Joan com s'indica, Pauleta no poden més se deixa anar sentada en lo banc, Manel y Domingo abraçats, Obiols nien, freganse las mans miran lo grup del foned. Louadro. Can lo teló.)

Fi del primer acte.

ESTIMA PRIMERA

ACTE SEGON.

La mateixa decoracio. 61 dia.

ESCENA PRIMERA.

Pauleta, Joan.

(Pauleta ploran sentada en una cadira, Joan dret al seu costat.)

Joan.

Be, ¡ vols fe 'l favor de dirme
qu' es lo qu'ahi t' va passar?
Véus en Domingo y t' quedas
enfavada, sens parlar,
y ab una cara que... vamos
jo no t' hi habia vist may.

Pauleta.

¡ Ay, pare!

Joan.

Deixemnos ara
de soncech y anem al grà.
Jo, encara que molt ne diuen,

— 41 —

que pages y tonto igual
 ve' à se, no't enegas, noya,
 que tui'm pugas enganyà
 tui, alguna d'amagada
 no portas...

(Pauleta fa accio de parla.)

Deixam parlar.

¿Però que, si alguna te'n passa,
 no me la tens des explicar?

¿Ab si qui millor que'l pare
 ton cor no pot descansar?

Però, si jo...

No's inutil

quan digas, tot es en va.

Escolta. ¿Si lo teu fill

may arriba a costipart,

¿li fa mal una cama,

¿le li fa mal un bras:

necessitas qu'ell t'ho diga

per seure que lo no està?

¿No es veritat que lo teu cor

son mal ja t'ha dit, avans

que la criatura t'ha quixat?

¿Digas, no es cert?

¿Es veritat! (Ab lo cap baix.)

¿Com, donques, vols ocultarme
 lo que t'està a tu passant?

Pauleta.
Joan.Pauleta.
Joan.

¿Així ha m'en Domingo estimas!

(Tractan de sorprendre a Pauleta que s'espanta al sospusar.)

Pauleta

¡Oh! no, pare aneu arrat!

Joan.

¿No l'estimas y així al veurel,

t'ha fet abaixar lo cap?

Pauleta.

Es què jo... (No poden explicar la causa.)

Joan.

(Espantat y prenem malament la turbació de sa filla.)

Oh, lesors, Pauleta,

tu!...

(Demostrat de son pensament.)

¡Oh! ¡no! ¡no ho vull pensa!

¡Ay, pobre! ¡pobre Manel! (Saltantli las lagrimas.)

Pauleta.

(Espantada de que'n puga serir ne, solsa exclaman.)

¿No, que no ho sapiga may!

Joan.

(La exclamació de sa filla la afirma ab son acert.)

¿Mes que's? ¿que, no pot s'abe?

(Ab compendrer lo que pensa son pare, fa aixugarli los ulls y alçar lo cap ab dignitat diu.)

Pauleta.

¿No os cregueu, no es res de mal...

si bé puch di, và salvarme

la Verge de Montserrat!

(Aquestas paraulas tranquilisantne un poch a Joan, fan llansarli un sospir com si tinguesca comprimit lo cor.)

Joan.

¡Explicat!

Pauleta.

Vaix a explicar-me.

¡Mes anu, per lo mei sagrat,

vos demano qu'eu Manel!...

— 43 —

Joan.
Pauleta.
Joan.

Per mi ja may ho sabrà.
¡Per favor!

Aïró, ab un pare,
no se li demana may!

Pauleta.

Set anys no fa a la bore,
qu'ab la mare, vem anà
a Caldes per recobra
sa salut. ¡En và sigué!

Recordu, quan vam tornà,
mes malalta encav'n'estava,
a los tres dias finava!...

¡Deu en lo cel la volgué!

(Plana)

¡Mon desconsol fou tant gran
que ne me dava alegria!

¡May mes veure-la debia!...

¡Llu'es trist un may mes, Senyo!

Lo únich consol que'm quedava

per calmarne ma amargura,

era anà a sa sepultura,

negantla ab mon amarch plo!

Cada dia, a mitja tarda,

sola a lo fossar vaicava,

sola, d'ell, aquí tornava

ab comensarne a enfosqui.

Dias y dias passbar,

sempre el mateix comi feya...

Un d'ells sola al fossa' m creya,
~~per~~ mon mal, no sigui' així.

Resava, jo, ajonollada
ob lo cor ple de fervor,
regan la llosa ab mon plor,
fichis en lo cel mon pensar:
quan me sembla que sentia
un altre que suspirava,
y tement si algú' m mirava,
ab sorpresa' m vaix jirarar.

Molt prop meu, y recolhantse
al tronch d'un salzer, hi havia
un jove, que ne tenia
fichsa la mirada en mi.
Quan jo resava semblava
que ma pregaria seguia,
y fins semblava patia
al veurer lo meu pati.

(Pausa.)

Sempre mes, desde aquell dia,
vaix trovar, sobre la llosa,
que de la mare la fassa
ne tapa, un ramet de flors.
Cada dia, també, el jove
junt al salzer ja s'estava
quan jo en lo fossar entrava...

—48—

i Per mi, que n'era d'homes!

i Ell era l'únic, que'm feya
companyia en ma tristeta,
mirava ab tanta tendresa,
que son mirà arribà l'ort!...

i Fins qu'un dia, a la sortida
del fossar, va acompanyarme,
amor, pún va demanarme,
jo li vaix dar mon amor!

Desde al·lavors, cada tarde,
tots dos el fossar vaixavam,
y tots dos aquí tornavam,
quan comensava a enfosqui.

Dias y dias passavam,
sempre'l mateix camí feyam,
ningú mes felis ne creyem
mes... ¡no debia éssa així!

Un dia, en la sepultura
de la mare, va jurarme,
mon amor may oblidarme:
y també vaquí que jo
igual juramen qu'ell fessa.
Per la mare, vaix jurarli
mon amor per ell guardarli...

¡Quany gran era ma passió!
i Passió, que sa conducta,

en part và fe qu'olvidessa,
puig, no se com me va essa,
que ego, un jorn, va intentar
entlletarne, ma puresa...
vaia fugi d'ell, espantada!...
i Fou la demora vegada
que li devia parlar!

(Pausa en la que Pauleta se refa com si haguessa tingut de fer-
me un gran esforç per fer la anterior confessió, Joan tembe al sen-
tir que se havia solvat va animarse recobrane la calma. Paule-
ta mes animada segueix.)

Despuet, temps và anà passant me
sens una noticia sèva,
però em và la passió nova
intentava fer callà.

~~La~~ has d'olvidà — el cap me deya,
yel cor sols per ell glotia!
imes jo olvidant me devia,
yel cap, del cor và triunfa! (Orgull.)

Joan.
Pauleta.

i Lo aquet reve era en Domingo?
Ell era. Al veurel, entrà
ahi per aquesta porta,
no se, se'm và afegura
que venia a reclamar me
mon juramen del fossà.

— 47 —

Joan.

Pot ser si... Mes no, res temes
que jo sabré vigilà,
y i ay d'en Domingo si intenta
robar de casa la pau!

Pauleta.

i No li diguen res per Déu! (Espantada.)
seben qu'en Manel està
cego per lo seu cosí!

Joan.

Tot ho farà 'l seu obrar
Si m'obra bé no dire,
mes, i ay d'ell, si es qu'obra mal,
qu'encar que jo vell ne siba
foras no m'ha de faltà
per treurel d'aquesta casa.

Pauleta.

¡Pare, això no!

Joan.

Ja ho veuràs.

ESCENA II.

Los mateixos, Sor. Obiols.

Obiols.

Bon dia y bona hora. ¡Ola,
sols aquí?

Joan.

Ja ho veu, solets.

Obiols.

¡Y los altres?

Joan.

Tots son fora.

Obiols.

¡Y que tal en Dominguet?

Joan. Non Domingo!... (No poden contenir-se)
Pauleta. (¡Per Déu, pare!) (A Joan ab suplica.)
Joan. Ha surtit ab en Manel. (Dissimulant)

Pauleta. Per cert ha acompanya'l noy
arc a casa de vostè.

Obiols. ¿A casa? Dos jo venia
a buscarl' pressisament.
Son dos quarts de nou, es hora
de ser ja l'estudi obert,
ab això ab lo seu permis
me retiro. Possiu bé.

(Fa acció de anar-se, mes Joan lo detura ap l'acció y paraula.)
Joan. Escolti home. Hem pensat
celebrar lo dia aquest
de comensar los estudis
lo noy.

Obiols. Home, han pensat bé.

(Frisos per marxar, tornen a repetir lo joch quedan aquest cop
los Sr. Obiols mes aprop de la porta del fondo, Joan sempre al
mateix puesto.)

Joan. Per qu'esperem qu'a diná
no farà falta vostè
jun ab la seva senyora?

(Lo Sr. Obiols vaix a la escena ab calma, nien y fent-ne compli-
ments molt exagerats.)

Obiols. ¡Que diu, no faltava mes?

—49—

Joan.

Bè, vage, fora triquetas,
i vindrà o no vindrà?

Obiols.

Comem,
no vull que per ço s'enfadi,
vostè ho vol? li acceptaré.

Joan.

Així home, me carrega
allò de fe compliments.

Obiols.

Asta alwego.

(Saludant, calma.)

Pauleta.

Estiga bé.

Obiols.

(A la buya li diré
qu'abuy no compri dinà,
tot això establiarem.)
Servinlos.

Joan.

Que no's descuidi.

Obiols.

No temi no faltarem.

(D'en va fer moltes cortesia, y mitx girat de esquena a la porta de modo que no vejen com entren topa ap Manel y Domingo que'l fan torna a quedà, com s'indiqui.)

ESCENA III.

Los mateixos, Manel, Domingo.

Manel.

Home, i a ont va tant depressa?

Obiols.

Es que m'estan esperan.
Es hora d'obri la classe.

Domingo.

No temi no farà tart. (Obligantlo a entrar.)

Obiols.

Es que tu... Vostè, dispensim. (Bien de la equivocació)

Domingo.

¿Com s'enten? Ca' no ho vull pas,

tu y més tu, com me tractava

quan de lleji'm và ensenyà.

Obiols.

¡Oh! Es molt cert.

(Bien satisfet.)

Joan.

(No se per que

ni me 'l voldria mirá.)

(Per Domingo apartanse del grup que forman jun ab Manel y lo Gor. Obiols, Pauleta tembe com si arreclan los mobles s'aparta, deixan compendrer qui ho fa per Domingo.)

Domingo.

¿Recordas las palmetadas

que'm dava?

Obiols.

May ho he olvidat.

Manel.

Pè, per ço tu'n feyas unes

que no podian, una.

Obiols.

Una vegada'm recorda...

Veurcu, quina'n và pensar!

(Probanti gracia y fent senya de que es preparin ha escoltarlo, Domingo y Manel se colocan un'arcada costat, Joan sentat en lo banch y Pauleta aprop d'ell.)

¿Inch fo la tinta ab un olla

guardada sempre a la mà...

Manel.

¿A la mà?

Obiols.

Vull di a la hora.

¿Lora, no ho sap?

— 51 —

Manel.
Olíds.

Ah! sí, es brutat.

Perque així, sí, may ne falta,
 lo tinte me faix portá,
 y jo, allí mateix l'omplero
 per no habe de destorvarm'.
 ¿Lluina s'en pensa 'l pillastre?
 Tota la tinta 'm Monsa
 y 'm va omplirne tota l'illa
 de fum d'estampa, jo vaix
 per posarne al meu tinte...
 mes tinch la costum que avans,
 volquent apartar la capa
 de florit, que sol forma
 la tinta, pego bufada
 y... ¡patatum! tot...

Manel y Domingo
Olíds.

Ah! ah! (Buen los dos)

Me vaix posar una cara,
 lo mateix que roba y mans...
 ¿Negre?

Joan.
Olíds.

Es Ja: però d'un negre,
 que per poderl' fer marxa
 tingui que ventarme, ¡contí!
 ab lleixiu!

Joan.
Olíds.

¿Ab lleixiu?

Bà.

Lo no va acabá aquí tot.

*i Vaix, habi di'està fregam
prop mitxa hora per nentarme!
i So no podia havita
de coisso!*

Joan.

Ja ho crech, home.

Obiols.

i Si hasta la pell vaix mudà!

Joan.

*Vamos, aquestas son bromas
que lo qu'es per mi no fan.*

Domingo.

Cà, si això no es res.

Joan.

Los home (Nos poden aguantar.)

ja li hauria fet mes gran.

i Si m'ho haguesses fet a mi!...

*(Confadansi de debò, Pauleta lo toca per lo bras volent dir que calli,
Manel que ha reparat ab la acció d'aquella si acosta, Joan dissimula.)*

Pauleta.

(i Pare, que feu!)

Joan.

(Es britat.)

Domingo.

¿Leuc hauriau fet?

(Rien.)

Joan.

Res, hauriat

procurat d'artela igual.

*(Val mes que matetxi d'aquí,
que no fes un sbarat.)*

*(Va al fondo burean una heina, Manel y Pauleta forman gru-
po en lo costat esquerra, Domingo y lo bon Obiols a la dreta, aquests par-
lan baix ab molt misteri y miran de en tant, en tant a los altres
com temen que los senten.)*

Domingo

(Pensi que tinc de parlarli.)

— 53 —

Obiols. (Mes si no puch.)
 Domingo. (Es en và,
 dintre mitxa hora l'espero)
 Obiols. (Veuré si es que puch.) (Segueixan entrahonant)
 Joan. (Al fondo no trovam l'heina que busca. Veyam.
 Mrand. i Sue't passa? (A Pauleta.)
 Pauleta. i Quina mania!
 i Home, que'm te de passa?
 Domingo. (No fasii falta.)
 Obiols. (No home.)
 (Encarant ab Domingo y después alt dirigirse a tots.)
 Vage...
 (Havent trobat l'home que buscava Joan se disposa a sortir.)
 Joan. Sue, i que fa se'n và?
 Obiols. Prou ha tardat.
 Joan. Dos records
 que l'esparem a' diu.
 (Domingo acompanya un tros a lo For. Obiols no tornan a entrar
 fins que se indiqui, Joan los mira martxeant veient lo misteri y calor
 ab que entronan fa un signo demostratiu ab lo cap, después jura-se a
 los de la escena diu.
 Manel, jo me'n vaia al hort
 que tinc fiua. (S'en va murmurant.)
 Manel. Vinch aviat.

ESCENA IV.

Pauleta, Manel, aviat Domingo.

Manel.

Bè, ¿ que't passa, ho puch sabè'?

Pauleta.

¿ Quina troya heu agafat!

¿ que vols que m'hagi passat? (Mal humorada.)

Manel.

No cridis, dona, esta bè.

Domingo.

¿ Que teniu?

(Entrantne.)

Manel.

No res, aqueixa,

que's deu trovar malament
y no puch darli enterent
que'm diga de lo que's queixa.

Domingo.

Deu estar mol humorada,

y bè ne, cosas de donas,
may las neuras estar bonas.

Manel.

Ja es tot una caramada.

Pauleta.

¿ L'heu?

(Cambiant de conversa, Domingo se passeja per lo fondo donan mostres de impaciencia.)

Manel.

¿ Quapo! ¿ ha quedat
molt content, no m'ho pensava

Pauleta.

¿ Que feya?

Manel.

Per mi jugava,

—15—

donya Luyas li ha donat
dos o tres confets y l'home
ja n'ha tingut prou...

Pauleta.

¡Pobret!

Manel.

¿Éll ab un altre noyet
jugant los das y fent broma.
Bé, parlem de tot. ¿La crema
la faras?

Pauleta.

No, que ja està.

Manel.

Es que vull obsequia
aquet bon mors.

(Ben Domingo.)

Pauleta.

(Heorn, ne crema

sols veremel si prop meu.)

Domingo.

¿A mi dius?

Manel.

A tu, ¿qu'hi ha?

Domingo.

Sentiria molestia.

(Molt intencionadamen miran a Pauleta de fit a fit
hasta ferli abaixar la vista.)

Manel.

Cà, si això es lo desitx seu.
¿Veritat noya?

Pauleta.

Sí.

Domingo.

M' apart

que li ve un rich malament.

Manel.

La sap fe bé, y te talent.

Domingo.

Dos digas qu' es cosa d'art.

Manel.

Si a fe, ben casmadeta,

ab confits, malindros...

¿Sí?

Domingo.

Manel.

M'ha acostumat tant així,
qu' en lloch la trovo ben feta.
Però jo aquí en rahonant
me decevido de la feina,
vè deixam azafa, l'heina,
tu ja ets de casa.

(Và al veï de las heinas y en preu una, Pauleta fent la distinc-
ta s'acosta a la taula per, apartarse de ells.)

Domingo.

Endavant.

Manel.

Si vols no soch aquí a l'hort.

Pauleta.

(¿Quedarma ab ell?... ¡no pot se!)

(Và per, mantja mes la dete, lo temor de que Manel sospiti.)

Manel.

La ho saps dos.

(S'en va.)

Domingo

Està molt bé.

(Vèia que m'ajuda la sort.)

ESCENA V.

Pauleta, Domingo.

(Pauleta en l'hort, que s'ha indicat resolta y enérgica, Domingo al
altre costat d'escena ab los brassos creuats contemplan un rato a ella
ab una mitja rialla irònica. Molta calma al principi. Pausa.)

Pauleta.

¿Que fix? si martro encurá

— 57 —

Domingo.

que'l tencó y aixó'm perdria.)
 (Lo jayó'm fa sospitá,
 aixis combé adelantá,
 tot nos pot veni d'un dia.)
 ¡Pauleta!

Pauleta.

(¡Com, m'ha enidat,
 y s'atreveix!)

Domingo.

¿Ve faix pó'?

Pauleta.

Pó'm á mi? và molt arrat.

Domingo.

Com, no habias contestat
 me contava qu'era aixó.
 Jo desitjava explicarte
 una historia...

Pauleta.

N'es en và.

Domingo.

Es curta... no pot cansarte...
 tot es sobres obridá.

¿Yi vulguesses molestarte?

Pauleta.

Tot lo que voste'm vol di
 fa temps qu'ho tinch obridat,
 y sihá arriuat há se així,
 no'm donga la culpa á mi,
 culpi lo mal que n'ha obrat.

Domingo.

Sens raho, jo no debia
 buscar lo perdó en l'ausencia...
 ¡Intenta igual cada dia
 y buscarte ab insistencia,

això es la qu' abuy feria!
 i així ne devia obrà!
 i mes cregui, per mala sort,
 que sabias estimà:

Pauleta.

may me podia esperà
 la falsetat de ton cor!
 ¡Basta! ¡ sap que soch casada,
 y si no ho vol fer per mi,
 pensi que'm fa mes sagrada
 lo serme del seu cosí
 la esposa!

Domingo.

¡Si que m'agrada!
 ¡Es di, qu' habentme robat
 la ditxa y pau de mon cor,
 ell a' de ser ben mirat
 per mi y a' mes respectat
 sent lladre de mon amor?
 ¡De mi may pots esperà
 semblan, obrà, pensa bé
 que l'amor m'ha fet tornà,
 y que lo que'm vas jurà
 que compleixis jo fare!

(Pauleta va per anassen mes Domingo s'adelanta resol pri-
 vantli lo pas per tots costats.)

Pauleta.

¡ Això ja de mida passa!

Domingo

No d'aquí no'm surtiras

(bego)

ESCENA VI.

Los mateixos, Oriol.

Oriol. *Mestressa, lo vostre pare,
diu qu'hi baixeu tot seguit.*

Pauleta. *(i Ah! m'hi salvat!)* *(Al·lucina a Oriol.)*

*(Oriol baixa al proscenich per la esquerra quedansa detras de la tau-
la, Pauleta estava a la banda dreta, Domingo entra 'ls dos d'esquerra
a Oriol, contrariat al veure, entrar aquet diu acostanse a ella ab ven
baixa.)*

Domingo.

(¿Que'm contestat?)

Pauleta.

*Que's pot prepara' a surti
y deixarne aquesta casa.*

¿Pot ho sabra'l meu marit?

Domingo.

¿Lo teu marit? Ah! ah! ah!

(Rient.)

¿No concixes que si dich

lo qu'entre 'ls dos va passarne,

y que no'm pots desmentir,

deixare jo aquesta casa.

mes en Manel, vendra ab mi?

Pauleta.

(i Si, es veritat, hi està tant cego!)

*(Queda pensativa un moment, mes de cop com prenentne una
determinació definitiva s'en va pe'l fons, Domingo al passar ella*

ria per doturarla mes no sense de moment queda parat veientla desapa-
pareixa.)

Oriol.

(Oriol, ¿que passa aqui?
Heat diuen tonto, mes conto
que la ocasió are tinch,
per ensenyals que de tonto
no'm som tant com volen di.)

(Al veure que Pauleta la ja desapareixent del tot diu Domingo ab
to d'amenassa dirijirse cap a ont á martxat ella.)

Domingo.

Antes del vespre 'ns veurem.

Oriol.

(Si, donques jo'm quedo aqui.)

ESCENA VII.

Domingo, Oriol, despues Sor. Obiols.

Domingo parla ab ap to d'amenassa per Pauleta sens recordarse de que Oriol estigui
en escena, aquest guarda que no'l veji busca un puesto per amagar-se y observa ben
se ser vist no trobantne cap de bo fins que s'indiqui.)

Domingo.

Ja vediat, jo't prometo
qu'asta per l' amor de Déu,
has de venir á picolar-me
et amor que tant t' ofen.

Oriol.

(No, aqui podria trovar-me.
¿Ont dimonci 'm ficare'
que no'm veji?)

Domingo. Me lo mestre. (Miran cap a fora impassient)

tarda molt.

Oriol. (Oh! si, ja ho se.

Me ficó sota la taula.)

(Ho fa.)

Domingo. Sou mes de las deu, ja ho crech. (Mirant a nallotxe.)

¡Oh! Pauleta, poch tu 't penses

lo que 't preparo, veurou

qui podra mes de tott dot

si 'l qu'he pensat me surt bé.

Oriol.

Ola, Domingo.

(entra miran per tot.)

Domingo.

Ja es hora,

me feya está impassient.

Oriol.

¿Que tenim de nou?

(Parlant ab po quell sentim.)

Domingo.

¿Que? i molt,

y es prestis no decaussem.

Oriol.

¿Des qu'hi ha que fe?

Domingo.

Veura,

jo he parlat ab ella.

Oriol.

Bè.

Domingo.

Le mi'hi tingut de combenser,
que ni amenassar, ni prechs,
podem nes en aquell cor

que sols pe'n Manel glateix.

Oriol

Tot això ja mi'ho pensava

y lo que vaix dirte creu,

desistox d'aquet empenyo.

-63-

Domingo.
Obiols.

¿Desistir? ¡Noay!

(Dessidit.)

Pero enten.

Si tas intencions ne logras,
si tú arribas ha poquè
ferte tota la Pauleta,
cosa que, ha ser franch, no ho crech,
quin trestorn, quin disgust donas
en aquesta pobre gent?

Domingo.

Es inutil quan me diga,
ho tinch pensat y ho fare.
Si es que no vol ajudar-me,
diguin ore francament,
qu'ab diners no farà falta
un altre en lloch de vostè.

Obiols.

(Volait dire, que no siga
l'home esclau!...)

Domingo.
Obiols.

¿Que pensa fer?

Home, ja que tú això ho vols...
Explicam ho tot ben bé. (Ab misteri temen lo sentin.)

Domingo.
Obiols.

Lo noy...

No vull que cap dany
li resulti, no pot ser,
esta baix lo meu encarruch...

Domingo.

Bè, d'això no'm temis ve.

Vaurà...

Obiols.

Esperet. (Quasi tapantli la boca, ab misteri.)

Domingo.

¿Que passa?

(Lo Sr. Obiols, se posa à reconeixre la escena miran tots los racons y portas de ma dreta demostran molt sobressal.)

Obiols.

Lu' ho vull mirai tot, porque pot está escoltan algu...

Domingo.

Aixi may acabarem.

(Impassient.)

Obiols.

¡Oh! bé, tu' ray, poch aviscas, ananten ja ho tents tot l'est: però jo, si'm descubriam, perdo pe'l capritxo teu, l'estudi, ja veus qu'és cosa de que mi' hi miri un xiquet.

Domingo.

Bueno, acabi.

(Designantse à la fura.)

(Reconeguda la vanda dreta vála passar à l'altre quan de moment li acut un pensament.)

Obiols

Are penso que milló' ho podriam fer. Podriat venir tu' a casa y ab mes llibertat parlem.

Domingo.

Des anem, porque si no crech no acabarem may mes.

(Prenent lo sombrero y marcean depressa, lo Sr. Obiols segueix detras d'ell, esbofegan no poden conseguirlo.)

— 65 —

ESCENA VIII.

Oriol, Joan.

(Oriol va per sortirne de son amagatall, quan fa tornar-li de nou lo sparaxe Joan al fons que es queda un momen, dien los dos primers versos, parat miran cap a ont han marxat Domingo y lo Gor. Oriols, deixan compondrer lo poeh. que li agrada veurels anà junts.)

Oriol.

Creya que no acabarian.
¡Totua en ill, l'amó!

Joan.

¡Bo!

¿Lo mestre aquí... ab aquest pillo?

La prime... ¿Lue serà aixó?

Alguna de crespa 'n pensen,
mes no 'm sorprendreu del tot,
jo vigilo y habeu d'esta
molt llestos per ferla, noys.

¿Pero, ont serà 'l baillet?

(Mirant.)

¡Ay dimontxi de xicat!

¡Oriol! ¡Oriol!

(Cridant)

(Crida!)

(Tement que 'l veji.)

Oriol.

Joan.

Oriol.

Joan.

¡Oriol!

(¡Ca, no responch!)

Volste jugar, que 'l pillastre,

deu dormine com un soch?

Oriol.

No, no dormo.

(Escapantli)

Joan.

¡Com! ¿Que fas

aquí sota?

(Vinanse al sentirlo y veientlo.)

Oriol.

No ne... això...

(Encenyan un butó.)

mi'ha caigut, mi'ha rodolat,
se'n va allà y o' cullo ja.

Joan.

¿Per collir t'estavas
ajestat igual, qu'un got.

Oriol.

¡Oh! es que com que dret no hi cabo...

Joan.

Bè, bè, ¿dos qu'has fet? ¿Tot toth
ja mitxa hora qu'has pujat.

Oriol.

¡Oh! ¿qu'hi fet? Que ja ho se tot.
Encar que no feya ne
ja treballava per cò.

Joan.

¿Lui t'enten? Que tot ho sap,
que treballavas y no...

(Pot ser si que n'ha sentit
lo qu'han dit, aquest xicot.)

¿Que pot se parlar del mestre
y en Domingo?

Oriol.

Just, això.

So, encare que'm diguen tonto
per cò de tonto no ho só,
tonto es qui sen y veu
y no enten ne, però ja

mi' he amagat, tot fer lo tonto,
y amagat ho he sentit tot.

Joan.
Oriol.

Be, qui' has sentit?
Com li deya,
a' lo mestre, aquell senyo,
que la Pauleta ni estima
en Moancl.

Joan.
Oriol.

¿ Això?
Això.
L'ou' ab M. no' l' vol, jens ni mica.
¿ L' el mestre, qui' ha dit?

Joan.
Oriol.

¿ L' ell?
L'ue no.

Joan.
Oriol.

(Bada regada mes interes.)
L'ue ja ho comprendria.
¿ L' lo mestre?

Joan.
Oriol.

L'ue ha lo noy
no' vol que li fassi mal,
perque diu qu' ell ne respon.
¿ L'ue dius are?

Joan.
Oriol.

(Chorpres.)
¿ L' que sentiu.
No' ho hauras entes.

Joan.
Oriol.

Oh! prou, prou,
y aqui es quan han marxat.

Joan.
Oriol.

¿ Anna, ves, mes prompte! (Ab gran ansia.)
¿ Ha ont? (Parat.)

Joan

Ha buscar lo noy, ves, corra. (Compensentlo.)

Oriol.

Ja hi vaig, home.

(Anansen.)

Joan.

Espera.

(De cop.)

Oriol.

¡Pò!

(Esperansa.)

Joan.

De lo qui' has sentit, ningú
te de seberne ni un mot.

(Oriol. s'en va.)

ESCENA IX

Joan.

(Molt sobresaltat, passejantse per la escena un ratot com pensant un medi.)

¿Lo noy?... ¡Ca, no, no es possible
qui' ell se puga estravi a tant!
¡Mes d'un home aixís infame,
tot, tot se pot esperar!

¡Oh! no l' tocarà, si ho prova
ell sabrà qui es en Joan!

¡Guardat de fer, Domingo!

¡guardeten sols de provarho!

¡soch vell, mes encari soch home,
per ferne ab tu un disbarat! (Pausa.)

¿Lo mestre? ¡Ca, si sembla
mentida l' qui' está passant!...

¡Ay, santa pau de ma casa

ont has anat a' parà?

ESCENA X.

Joan, ~~Pauleta~~.

Pauleta.

¿Pare?

Joan.

Vens bé, ¿L'en Manel?

(Demostren son estat.)

Pauleta.

A baix el hort s'ha quedat.

Joan.

¿Es pressis des qu'obiat pugi!

Pauleta.

¿L'u' es? i Reina del cel!

(Sobressaltada.)

Joan.

Per, que hi tinc de parlar.

Pauleta.

¿Mes de que?

Joan.

¿U' deirem fe.

Pauleta.

¿Però digueume de que,

(Inquieta.)

no'm feu mes ab' ancia está!

Joan.

¿Per, que has estat reservada?

Si quan tu al hort ha vaixat

(Sobresaltada.)

mi' ho haguessas tot explicat

la cosa estava arreclada.

Pujo ab' en Manel aquí

y'ls atropavam tots dos.

Pauleta.

¿Però, pare, esteu en vos?

Joan.

¿Es veritat... mes calma si!

Pauleta.

¿L'u' os passa?

Joan.

*i Vinga aquí, contant
que ab en Domingo has parlat!*

Pauleta

i Qui vos ha dit?...

(Amen.)

Joan.

*i La britat
necessito sebé y prompte!*

Pauleta.

*Jo establirvos volia
un nou disgust.*

Joan.

*Es en va,
digas.*

Pauleta.

*Ja ho podcu pensa,
ha insistit...*

Joan.

i Bé m'ho temia!

Pauleta.

*Hea pregat, ha amenassat,
y jo, ha endarvos anava
en lo moment qu aquí entrava
l'Priol.*

Joan.

*Jo se ha enriat.
i Se'l mestre?*

Pauleta.

i Quiin mestre?

(Ab estranyesa.)

Joan.

*Si,
lo senyor Priol.*

Pauleta.

No hi heva.

Joan.

*i Ah! bé, d'aquesta manera...
(No sap res)*

(Respirant.)

Pauleta.

i Que voleu di?

Joan.

No, no res, jo que m semblava

(Disimulant.)

— 71 —

- haberlo vist. (Valdrà mes
qui ho sapiga tot despuet.)
! És en Manel? (Demostran ansia à pesar seu.)
- Pauleta. Are pujava..
! Però que passa?
- Joan. Per are
no passa res, ja ho sabras,
pot ser aixis no aprendras
de ser mes franca ab ton pare. (Molt mareat.)
- Pauleta. So? ! qu' he fet? ! pobre de mi! (Sorflag.)
- Joan. No' has fet molt y no has fet ri.
! És aquest Manel que no ve!
- Pauleta. Mirau ja l' teniu aqui. (Veyentlo entrar.)

ESCENA XI.

Los mateixos, Manel.

- (Ab l' heina ab coll, va y la deixa à son lloch.)
Joan. Gracias à Déu!
- Manel. Dos qu' hi ha?
- Joan. Que's pressis que ton cusi
abay ne surti d' aqui. (Desidit.)
- Pauleta. ! Pare!
! Santa nosa os fa? (Espantada y ploran.)
- Manel. ille'n fa molta! (Sorpres.)
- Joan. (Berattonse)

Pauleta.

¡Pare!

(Acostansi y suspiran.)

Joan.

¡Prou!

(Confadat apartanla)

(Mancel queda un moment parat mirantse a li'un y l'altre com preguntan que passa.)

Mancel.

Mes expliquevos, ¿per que?

Joan.

Mancel, perque així com bé!

Ja se que t' vindrà de nou,

però, es pressis que t' ho diga.

¡Ton, così n' es un malvat

qu' aquí casa ! ha allitrat

per, robant la pau. Tu ho diga

si no' l' plor de ta molle!

Mancel.

Ell tant vil? ¡No, delirou! (Noo volento creurer.)

Digueu qu' aquí no' l' voleu (Confadat reprimirse.)

bet aquí. Aquesta tembé...

Mes haurà volgut fer broma

y tot seguit s' heu pensat...

Joan.

Mancel, jo se' l' qu' ha passat

y s' ha de treure aquest home.

Mancel.

Bueno, jo li parlaré,

veurem qu' ha estat, tant se val,

si li veix instins de mal

jo es prometo que' l' treuré.

¡Però si per lo contrari (Noo podentse aguantar.)

veix, qu' aquesta l' insultat!...

Joan.

¡Subill!

(Noo podent supriro.)

— 73 —

-Manel.

i Si, acabo aviat!

i Lo creyeu qu' es necessari
que marxi, ja marxara,
però l' surtirne d' aqui
serà per venirme ab mi.

Pauleta.

i Que dius!

Joan.

i Sa era d'espera!

(Ab amargura.)

Manel.

Si, cosas com vos voleu,
sols pot ferlas un havent,
jo no'n, so y això serà.

(Sarcastich.)

Joan.

i Oh!

(Ofes.)

Pauleta.

i Pare!

Joan.

i Lo teu parlar

(Ab calma.)

crech que jo no he merecut,
tu vols parlarli, ets totut,
lo castich ell te darà.

Pauleta.

i Manel!

(Yuplicant.)

Manel.

i Aparta!

ESCENA ÚLTIMA.

Los mateixos, Oriol, Domingo despues.

(Al momen de presentarse Oriol en lo fondo, Joan y va ab gran ansia, se
pregunta deixa esglayats a Pauleta y Manel per lo to y la manera de ferla, puer
agafan a Oriol per la ma lo porta al mitx dels dos.)

/o.

Joan. *¿E'l noy?*

Oriol. *¡Oh! no hi es.*

Joan. *¡Com no hi es!* (Esplayat.)

(Oriol quasi no gosa parlar al veure l'acolliment de Joan y'l posat de los altres que no acaban de comprendre mes temen.)

Oriol *Si... lo mestre ^{sols} m'ha dit:*

"Sa es allí, l'ha dut l'elloy..."

(Saparta ab un costat miran a los demes, Joan cego, fore de si diu a Manel com tirantli en cara la culpa.)

Joan. *¡Beus, aixó m' temia, aixó!*

(Manel queda sorpren comprhent en part que pot ser obra de son cori que en aquest moment apareix al fondo acostanse molt a poch a poch a Pauleta, y posanse al detras d'ella.)

Manel. *¿Ha ont sera?*

(Pauleta ap plor desfet i compren tot lo que passa y ab ven ofegada mitxe alirau diu dirijinec primer a Manel despues al cel.)

Pauleta. *¡Corre Manel!*

¡Comparans Verja del cel!

(Domingo que ja ha arribat prop de Pauleta se li acost a l'aurella y li diu baix que los altres no pugan entendrel però molt mareat per que lo publich i senti.)

Domingo. *Quan lo vulgar, lo tingh jo.*

(Pauleta es jira sorpresa y al veure a Domingo prop d'ella fa un xisec y fuix a empararse de son pare que dan miran a Domingo de fet a fet y ab un gran fatich com no poden respirar fins que cau lo taló.)

Pauleta. *¡Oh!!*

(Lo crit de Pauleta fa que Joan y Manel reparin en Domingo, Joan va per anar cap a ell però es trova detingut per sa filla al tirarse a sos brassos.)

Joan. *¡Ell!!*

(Manel adelanta un pas cap a son cosí demanantli comptes resolt a tot.)

Manel. *¡Mes que ve a se?*

¡Domingo! ¿que passa aquí?

(L'oueda parat al veure la sangh freda de Domingo que li respon ab tota calma.)

Domingo. *¡Noy, ¿que m'explias a mi?*

(Joan no poguen deixar a sa filla y vist lo pape de Domingo esclama ple d'odi.)

Joan. *¡Infame!*

(Drid que estava en un estat pensatiu tot d'una com creuintli una idea deu.)

Drid. *Lo'l trobare.* (S'en va corrien pe'l fondo.)

(Joan a la esquerra aguantant sa filla que mira a Domingo de fit a fit, com si estes loca, Manel a la dreta tembe contemplan a son cosí com duptan si seria vutat o no lo que d'ell se pensa, Domingo al mitre ab los brassos creuats miranse als uns y a l'altre. Cuadro. Való.)

Fi del segon acte.

ACTE TERCER.

—o—o—o—

La mateixa decoració.— Lo portal tancat sense barra pero
ab clar, lo llum penjant de la canya com en lo final del
primer acte. És de nit.

ESCENA PRIMERA.

Pauleta, Joan.

(La primera asentada en un dels bancs de la taula ploran, Joan passejant-
se a munt y a vall de la escena feu lo cor for per no desconsolar, mes a la
fills, aprofitant los moments que aquesta no ho pot veure per dir-segarse los
ulls ab un moviment prompte.)

Pauleta.

*¡Oh!! ¡Quán terrible n'es l'ansia
del cor qu'ha perdut un fill!...*

*¡Lo que sempre, aquestas cosas,
han de passa entre casins!*

Joan.

Pauleta, en aquestos cassos,

- 77 -

es quan se fa mes pressis
la serenitat, la calma,
per sortirne del perill.

Si tu, lo qu'ahi'm digueres,
antes m'ho haguesses dit,
jo't prometo qu'en Domingo
may hauria entrat aqui,
i peró bre ja esta fet!
ara tant sols es pressis
que pugan trobar lo noy;
per ço en Manuel ha surtit.
L'Oriol, ja sap, també
l'està buscant desde ahí...
¿I si no'l trovan?

Pauleta.

Joan.

Si, dona!..

¿No se perquè has d'essa aixís?

Pauleta.

Be tardan prou.

(Moment de pausa.)

¿Quina hora es?

Joan.

Prop las nou.

Pauleta.

¿Que ves he dit? (Molta amargura.)

¿Si tindriam temps de sobras
de serne ja s'ha dat aqui?

Joan.

¿Peró qu'en trous, digam ara,
d'estarne ab aquest noy?

Deixa, Déu ajudarà,
no temis dona!

(Escapantli las lagrimas.)

Pauleta.

¡Ay de mi!

(Trucan al fondo, Pauleta, salta com tocada per un resor, Joan corra à obrir la porta recobran una mica d'esperansa.)

Joan.

Veus, ja'n trucat?

Pauleta.

*Teu que siga,
Dèu meu, qui truca'l meu fill.*

ESCENA II.

Los mateixos, Manel.

(L' veuren qui'entre sol las qui hobia en escena se desaniman, Pauleta's queda dreta en lo mateix puesto preguntan encara ab ansietat.)

Pauleta.

¿L'has trovat?

Joan.

¡Digas!

Manel.

No encara.

(Pauleta perduda tota esperansa torna à deixarse anar sentada en lo banch, Joan ajusta la porta tembe mol contristat, Manel vejen lo estat sol dos afajeix.)

Manel.

Pero 's trovarà aviat.

Lo ars, vinch de casa'l jutge.

Joan.

¿L'qu'ha dit?

Pauleta

¡Tot serà en ba!

Joan.

No, dona, tens un nequit.

(Un hom ja te prou trevall.)

Be, digas.

(A Manel.)

Manel.

Dir que 'en Domingo,
a nit mateix, cridaria
per veure, si li escapa
algun mot, que si per cas!..

Joan.

¿Lo si ell dir que no?

Manel.

Oh. besors,
no puguenseli prova,
agafaran a l'Alay
per haber lo noy deixat
antes d'arriba aqui l'era.

Joan.

No crech que puguem lograr
res avant per 'quet camí.

Manel.

Los altres tots ho provat.

¿Solament m' en falta un, (beselatan.)

y si jo no puch trova
lo meu fill, aquesta nit,
vos juro 'l portarsi a cap!

Pauleta.

¡Oh! si, Manel.

(Animanse y trovan tot camí bõ en tal de salvar son fill.)

Joan.

¿Com?

Manel.

¡Matantne

mon cosí!

Joan.

¿Lue lograras?

Manel.

¿Lue lograras? ¡Purga'l mon
d'un vil, que aqui 's va ficar,
per rovarre la pau del cor

junt ab mon fill, estimat!
i Oh! i Per que, Déu, quan ne veu (Fera de ii.)
un home aixís tant malvat,
no fa que s'obri la terra,
i l'comberteix al instant
en fera?..... i No, ca, n'és poch,
las feras això no ho fan!
i De quina condició es l'home
que a tal extrem ha arribat!
i De podia a mi matarme,
si tanta nosa li faix
per a lograrne sos fins,
y no així, ana a buscar
un angel, per satisferrne
sos capritxes y maldats.
i Maleit de Déu ne sia!...
i Manel, que l'estas matant!

Joan.

(Senyalantli a Pauleta que està ploran, mes Manel no'l sen
cega com n'esta.)

Manel.

i Ah, si jo poguessa haberlo!
i Si poguessa entre mas mans
tenirlo, n'estich segur,
que no arribava a demà!

Joan.

Calmat, Manel, d'aquet modo
may a ton fill trovaras.
i No'm miras tranquil a mi?

Noand.

*¡No li sou pare!**(Ab molta amargura deixant ania abatit en una cadira.)*

Joan.

*¡Es britat!**No so son pare, soch avi,
pare dos caps qu'es igual!**Lo que combé es buscá un medi
ab calma, ben acertat**que nos puga du a camí.**¡Es en và, tot ho he provat!*

Noand.

Pot ser...

Pau.

(Trucan al fondo, Pauleta alça lo cap animantse un jich y esperan.)

Pauleta.

¡Callen, trucan!

Joan.

Luc'entri.

Pauleta.

¡Será 'l noy? (Ningú es mou del puertó.)

Joan.

No ho' crech.

Noand.

*Avant.**(Ab indiferencia, sobre la porta y apareix lo Sor. Obiols.)*

ESCENA III.

Los mateixos, Sor. Obiols.

Obiols.

*Bona nit.**(Torna a ajustar la porta y al tombarse per feró li priva de veurer
l'acció que fa Joan com volguenteli tira demunt, mes se deté a un moviment
de Noand que s'alça per ana a trobar lo mestre.)*

Joan.

i Vostè 'm aquí?

Manel.

i Qu'ha descubert?

Oliols.

Louati res.

*He anat a casa l'Alay,
li ha fet explicar ben bé
com a lo noy và deixa,
m'ha contestat lo mateix,
que 'l'ha dixerat a l'era,
res mes he pogut sebé.*

Joan.

*i Mes, ill, veuria si 'l noy
và entrarne aquí?*

Oliols.

*Dixo, no ho se,
no he pensat a preguntarli.*

Des, Pauleta, que 'm de fer?

(Apostansí.)

*Animat, jo t'asseguro
que 'l trobarem.*

Pauleta.

i Déu ho fes!

Joan.

(No se 'm sembla qu'aquest home.)

*(Observantlo molt sempre, Oliols no 's mou de prop de Pauleta fins
que s'indiqui, Joan y Manel bastant apartats d'ells.)*

Oliols.

*Valtres la culpa donen
a en Dominguet, y crequeume,
lo pobre cap culpa hi té.*

Joan.

i Com! i Qu' a vostre qui li ha dit?

(Ab prontitut volen suspendrel.)

Oliols

(Wh! m'he perdut!) Ell mateix. (Fintjint)

— 83 —

Joan.

¡Ah! l'ha vist!

(Malissiant.)

Obiols

Fa molt poch rato:

per cont que n'està, també,
miran si pot trova'l noy
per tot lo poble corrent.

¿Vol dir?

Manel.

Sí a fe.

Obiols.

(No m'enfic.)

Joan.

Manel.

(Veyeu pare.)

(A Joan.)

Joan.

(Non crech res.)

(A Manel.)

(Llucidan los dos parlan baix, lo Gen. Obiols veigentlos distrets d'uns
ab molta pressa y misteri a Pauleta.)

Obiols.

(Le m'ha dat per tu, Pauleta...)

Pauleta.)

¿Per mi?

(Sorpresa.)

Obiols

(Sí, aquest paperet.

Si callas diu que sabras

ont es lo noy.)

(Lei dona una carta que ab la esperansa de Trovar son fill pren-

Pauleta.)

(Callaré.)

Pauleta.

Joan.

(No t'en fies, creume a mi.)

(A Manel.)

Manel.

(Calieu, despues ho veurem.)

(A Joan.)

Joan.

So calla?

(Se encara ab lo Gen. Obiols, que s'hi acosta satisfet de haberne lo-
gnat dar a Pauleta la carta sense ser vist.)

Escolti dot.

Obiols.

Com es qu'ahí, aquí, vosté
y en Domingo, van parlar
de ferre al noy, no se que.

¿So? ¿Qui es que ls ho ha dit?

¿So fer mal al noy? molt bé.

¿Qui ho ha dit es un trapella
que ni sap de que las hau!

Joan.

Vosté va di hau en Domingo
que cap dany volia fer
al noy.

Obiols.

Lo que sont las cosas.

¿Beyeu qu'es un mal entes?

Juan ell me va proposar
que jo sos fins ajudes

vaix contestar: que la noya,

no'l noy, jo l'habia pres

baix ma protecció y que'm feya

responsable de sos fets.

Manel.

(Es igual que'l que es ho dit.)

(A Joan.)

Joan.

(Be, però per ço no'l crech.)

(A Manel.)

Obiols.

¿Os are que pensau ferre?

Pauleta.

(Si jo parlarne pugués...)

(Lo temor la dete.)

Joan.

Si jo puguessa urtirne

Manel.

¿Lue fariau?

Joan.

¿Lue? No ho se,

me sembra que l'trovaria.

Manel. *Des jo 's acampanyaré* (cobran animo.)

Joan. *Meu deixem, aquesta sola.* (femen fero.)

Pauleta. *¡Oh! ¿per mi esteu? no hi fa res,
jo lo que vull es mon fill!*

(Dixecanse y teninti esperansa.)

Obiols. *Si volera jo 'm quedare'?*

Joan. *¿Vostè?* (No agradantli gaire.)

Obiols. *Si.*

Joan. (No se, aquest home!...)

Manel. *Vage des, determinem.*

Joan. *Quem.* (Resolt despues de pensarli una mica.)

Pauleta. *¡Loue Dieu vos ajudi!*

(Manel pren l'escopeta, Joan una bara van per sortir ab lo Genr. Obiols detras, quan al serne a la porta Joan se jira y dirigirse a lo mestre diu molt mareat.)

Joan. *Promte tornem.*

Obiols. *Esta bé.* (Impassient.)

Manel. *¿Vostè no 's mourà?*

Obiols. *No, home.*

Joan. (L'Criol... ¡lo l'trovare!) (tot martjantne.)

ESCENA IV.

Pauleta, S^{ra}. Obiols.

(Pauleta un cop fore. Joan y Manel s'entorna a servir en lo banch d'on

seya. Lo Sr. Obiols tanca la porta al pany, diu los dos primers versos tot fento, después vaixa a la escena ab tota calma contemplantne a Pauleta, que districta ab sos pensaments ni s recorda qu'ell hi siga, diu los dos que li segueixen, vista que ella no s mou es quan si acosta tocantla una mica per la espatlla y cridatla.)

Obiols. (i Gracies a Déu que sou fora!
Aquell deu estar fuisant.)

Pauleta. ¡Ay! ¿Lui sap si'l trovaran?

Obiols (Deu essa per qui a la hora
esperam contestacio,...

¿L'agusta... cá... res.) ¡Pauleta!

Pauleta ¡Ay! ¿qui es? (Alsanse sorpresa.)

Obiols. ¡Bona l'hom feta!

¿L'ue no l'hegeves alló?

Pauleta. ¿L'ue? (No atinan.)

Obiols. Dona, aquell paperot
qu'are mateix t'he donat...
¿No t' recorda?

Pauleta. ¡Ah! sí, es brutat. (Creientlo de la butxaca.)

Obiols. Me'l ha dat en Dominguet,
prometen que si'l llogias
y'l volias escoltar,
no arriberia demà
que aprop teu son fill tindrias.

Pauleta. ¿L'arobes, ell sap a ont es?

Obiols. ¡Ah! filla, jo això no ho se.

-87-

Pauleta.
Oliols.

¿Y que diu aquest paper?
L'heixat, no m'ha dit mes.

(Va à obrir-lo mes se dete ab tomar de ferro.)

Pauleta.

¿Serà alguna petició
indigna, com cosa seva?

Oliols.

No ho crech, si ho fos, filla meua,
per salvarte aquí estich jo.

(Tintjint.)

Pauleta.
Oliols.

¿Voste?

(Duptan.)

Si, jo que 't conech
de quan crechs petició,
y al costat meu, creu Pauleta,
que 't fasse cap mal no crech.
No s'atreviria a tant,
perques, si sols ho intentava
o d'enganyarte, provava,
sent, com es, fora en Joan,
son lloch sabria acupá:
ja que s'ha fiat de mi,
si sols te faltés així
mal l'havia de passá.

(Molt pochs.)

Pauleta.
Oliols.

¿De debo, voste?

Dos, dona

Ara lo que combe mes
es veurer, si ell, sap ha ont es.
Finch por!

Pauleta.

(Miranse la carta y no gosam obrir-la.)

Obiols

Dieu te fasse bona!

Pauleta

Per, de que l'has de tenir?

Lue vol que digui, no ho se,
mes, m'espanta aquest papi!

Obiols.

Llojeix y deixam fe a mi.

(Pauleta obra la carta y la llojeix, aumentan en indignació i
mida qui ho va fer.)

Pauleta.

Pauleta: per mes qui això
m'estranyí en aquest moment,
ny ho cregas atreviment
nda ma amorosa paciò,
nsi la calma vols trova,
nqu'ab mi't veixis es prestit:
nte atvertesch, si no es aixís
nmay mes ton fill tornará.
nLo qui la carta t'ho dat
nm'avisirá, si vols tú,
nsens qui ho sapiga ningú.
nSa saps qui se.»

(Mesagan la carta ab ira al veurer que no es firmada.)

i No es firmat!

Obiols.

(La ho sebia, es massa viu.)

Pauleta.

i Lue vil!

(Colensant la carta sota la taula.)

Obiols.

i Tu diras?

Pauleta.

i Lue, jo?

i Vají, ja pot dir que no!

— 89 —

Oliols.

i Pensetú be!

Pauleta.

i Com, que diu?

(Ab dignitat.)

i Què voste, que s'ha pensat
de mi? i De primen la mort
que veurer so aquest traïdor!

Oliols.

i Mes, y ton fill?

Pauleta.

i Es britat!

(Ab exclam.)

i Verge dels angels! i que faix?

(Ab excl.)

Oliols.

I dona, que tens de fe?

So de prop teu no'm moure.

Vage digas... i vols?... i y vaix?

(A Pauleta volenta combesser, aquesta esta ab una lluita interior no
seben que fer, mes al ultim miran lo cel se decideix y diu ab veu
molt baixa.)

Pauleta.

i Vagi! i Dieu m'ajudará!

(Lo Sor. Oliols va per mantrarme quan Pauleta lo dete per la ma
y li esijoix recordantli lo que li a promes.)

i Però voste prop de mi!

Oliols.

Ja l'ho he dit, dona, y si.

(Obra la porta despues de deixar-lo ana dien ton fento, ab satisfaccio.)

(Be a' costat prou d'arrencá.)

(Y'en va y ell mateix ajusta.)

ESCENA V.

Pauleta.

*i Oh! Verga Santa, m'espanta,
veure aquest home aprop meu!
i Però mes m'espanta encara,
lo pensar que 'l meu fillot
està en son poder!.. i Doneume
foras que jo no puch mes! (Al. col.)
Veyeu que vaix a esposarme...
i Sola ab ell...!; i inch por, bent cort!
Lo mestre sos fins ajuda,
mes, digueume, i qu'haix se fer?
i Vos que vostra Fill vejeu (bayent de fonolls.)
perdut com jo, no'm deixeu!*

(Yegueix agonollada neran, sense reparar que la porta s'obra
ab molta calma y apareix Domingo qui entra sense fer soroll, al veu-
rer a Pauleta agonollada queda en lo fondo contemplant la fentne una
mitja rialla de satisfaccio.)

ESCENA VI.

Pauleta, Domingo.

(Aquet baix a la escena poranse dret prop de Pauleta sense que li
hagi sentit.)

Domingo.

i Pauleta!

Pauleta.

i Ah! (Mansa espantada y apartantse d'ell.)

Domingo.

So'm, contava

que m'esperavas.

Pauleta

Es cert.

(Dignitat y amargura.)

i No ha embiat aquell paper?

(Henyalantli, Domingo fa un moviment d'ira.)

Ja te lo que desitjava.

Domingo.

i Lo que desitjava?

(Reprimenda.)

Pauleta

(i Ah!)

Domingo

Si fos tanta ma ~~veratura~~.

(Disimulant lo despit que li fa veurer lo pape llensat y acostansi.)

Pauleta

Respecti aqui l'amargura (Reculan un pas.)

y expliquim que ve ha se aixó.

i Voste t'el moy o no l te?

Domingo

i So l tinch?

Pauleta.

i L'ue diu, es brutat? (Acostansi omil.)

Domingo

Ja te l'hauria tornat

(Ab amor.)

mes antes no ha pogut se.

Pauleta.

¡Oh! ¡donquimal!

Domingo.

Si, tindrás,
pero has de venir ab mi
si buscol.

(Va per agafar la ma de Pauleta mes aquesta referència de moment s'aparte d'ell, ab dignitat.)

Pauleta.

¿Acumens d'aquí?

¡Dixó may!

Domingo.

Be, tu diras.

(Fingent indiferencia y fent acció de anarse, se deté prop de la porta.)

Pauleta

¡Infame! ¿Que s'ha cregut? (Orgull digna.)

¿Perque 'm veu desesperada?

¿perque estich del plor negada

buscant lo fill qu he perdut,

creu que per loquá aquest fill

jo dech ma honra entregar?

¡May! ¡Un fill no puch plorá!

mes l'honra? ¡no hi ha perill!

Domingo.

¡Pauleta! ¡mes, considera (Astantis desidit.)

qu'are estal sola aquí ab mi,

que son tots mol lluny d'aquí

y que resisti es quivera!

¡Pensa que mon amor n'es

lo que aixis me fa obrar!

¡pensa que 'm vas ensenyar.

—93—

un cel de ditxa y plahers!
 y un instant bastá, tant sols,
 pera deixar-me oblidat
 l'amor que'm 'vias jurat!
 ¿Digas, que's? ¿De mi, que vols?

(Dremetich y com doliran.)

¿Vols ma mort? ¿Oiris com veus,
 don ton amor un moment!...

¡M'espanta sa atroviment! (Apartantse.)

¡No ho demano aquí als teus peus! (Vajonolla)

¡Oh! ¡m fa por! (Volan fujiro.)

¡Per compassió! (Agafantli las faldillas.)

¡No ho esperi may de mi!

¡Oh! ¡si, Pauleta, que si!

¡Digas que'm vols!

(Lluita entre los dos, sobre la porta del fondo y apareix Manel, deixantla oberta descansan l'escopeta en terra queda com glariat.)

ESCENA VII.

Los mateixos, Manel.

Manel.

¿L'és això?

Pauleta.

¡Oh!

(Fugint comen a empararse de Manel; Domingo al veurel entrar deixa-

ana i Pauleta y abanse ab tota calma dirizirse a Manel, diti ab si-
nisme fen una mitxa rialla.)

Domingo.

Pes mes que l'que tu veus.

*El·la que aqui m'ha citat,
jo, sens volé, m'he cegat...*

Manel.

¿Love dir? (Apartantse un pas de Pauleta y mirant-la.)

Pauleta.

¿Ment! ¿Manel, tu creus?

(Acostanse cap a Manel que la refusa, Pauleta i posa a plorar.)

Manel.

¿Solament aixó m'faltava! (Molta amargura.)

Domingo.

¿So?...

Manel.

¡Ves! (Senyalantli la porta ab san l'escopeta.)

Domingo.

¡Pensa! (Temen y ensenyan que no du arma.)

Manel.

No es en va. (Baixan l'escopeta.)

Demá jo t vindre a trova.

(Ab molta calma senyalan que matxi.)

Domingo.

Está molt bé. (No ho esperava.) (En va.)

(Manel ajusta la porta detras d'ell.)

ESCENA VIII.

Pauleta, Manel.

(Manel penya l'escopeta, s'en va a seure a un banch, des colzes sobra la
taula y amença un plor merivós. Pauleta li amat seguir ab la vista sense
moures del puesto y no gosan dirli res de rato. Al ultim si acosta a poch a
poch, cridantlo y parlantli ab molt temor.)

— 95 —

Pauleta.

i Manel!

Manel.

¿Lloc? (Mirugantse los ulls com sabentli greu, l'haixi vist.)

Pauleta.

¡Calmat!... ¡escolta! (Parantli la ma a l'espalla.)

(Manel, i altra agafa a Pauleta, per la ma portantla al mitxe de la escena, y la deixa ana. Pauleta plora. Manel diu ab molta amargura.)

Manel.

Era una hermosa besprada
del mes de Maix, que tal volta
tu' ja l'hauras oblidada,
mes jo l'cor, la tinch gravada!
Del Besos per la boreta,
fent cami cap a la mina,
vaix trova' una donzelleta,
tendre com la ponselleta
qui'en los prat: de Maix jermína.
L'acompanyava un vellot,
a qui pare anomenava;
jo passí d'ell molt propet,
quan lo que l'avi parlava
me feu escolta' un xiquet.
— Bo es que pensis en ta mare,
deya l'avi, mes ja fa
dos anys qu'és al cel, y encara,
no ha pogut veure't ton pare
un dia senza plora'.
— ¿Loui serà lo que al amor
tant-fidel n'és? vaix pensar,

ha de tenir un hermos cor,
y si aixis guarda el dolor
quan gran serà sa estimar.?

Volen veurer qui seria,
detras d'ells ne vaix seguir;
seras, si tu vols, mania,
mes d'amor, desde aquell dia,
ferit mon cor vaix sentir.

Explicarme fora em và,
que sentne jo cabale,
lo que vaix fe y treballa
pera poderne logria
ferme del pare voler,
mes tal manya sebe darne
que fins sentne ella pubilla,
logria, al fi, per escoltarme,
y'l pare va condonar-me
la ma de la seva filla...

Recorda quans cops tots dos,
en las vespradas d'istiu,
sentne ja fo ton espet,
ab un sorris amoros
y assentats aprop del riu,
ò be sota l'enramada
de la salzereda hombrosa,
ab la ma en lo cor posada,

—97—

me deixas enamorada:

—i Poch la meua ditxosa esposa!—

i Lluís s'havia de pensar
que tot allò fos falsia?

i Però nes te d'estranyà,
sent cobalè' m. vaia casa
ab qui may ferò debia!

i L. no es aquí solt mon mal,
sinó que 'l mon me sabrà
ma desgracia:— Tant se val,
dirà, v. picar tant alt,
ja s'ho podia pensar.—

i L. de mon pati rient!
i y lo meu plor escarnint!

i al veurer mon sufriment,
de mi's burllarà la guent,
mas passos pe'l mon seguint!

i Oh! i Pietat! i pietat, Manel!

i No puch mes!

Pauleta.

(Manel en son desesperò la agafa per la ma dient ab ven amenaça-
dora y fora de si.)

Manel.

i Malaida l'hora
que de seguint l'anel
v. entrar-me! i Malai!...

Pauleta.

Manel.

i Infame! i L. encara plora!

(Desesperació.)

(Pregant.)

i Se'l cel! (No podent mes.)

(Manel diu "i Infame!" rebaten à terra à Pauleta que al caure se tapa la cara y esclata ab un plor for. Lo "i" lo encare plora. Lo diu Manel afegant-se li la veu y no poden contenir lo seu plor. Sobre la porta ab pressa y apareixen Joan, seguit d'Oriol.)

ESCENA IX.

Los mateixos, Joan, Oriol.

(Joan al veurer à Pauleta à terra queda parat ab sech y ab veu estrepada miran à l' un y l' altre, com buscan una explicació.)

Joan.

¿Lui'es això?

Pauleta

¡Ay!

(Moran.)

Joan.

¿Lui'ha passat?

(Acostanse à Pauleta l' abra y l' empara mirant fit à Manel. Oriol no s' mou de la porta.)

Manel.

¿Vostre filla os ho dirà!

Joan.

Pero, os voleu explicar?

Manel.

¿Luce per mi tot s'acabat! (Vehn. amans en, dreta.)

ESCENA X.

Pauleta, Joan, Oriol.

(Al marxar Manel, Joan queda un rato parat, com no saven lo que li passa, mirantlo anar, despuer se refa y dirigeix à Oriol ab to molt reposat diu.)

Joan.

Ves a l'estable, Oriol,
y veyes lo bestia,
si veus que no te menja
donchs un rich de gra sol.

(Oriol s'en va, Joan aparta una mica a Pauleta que no ha deixat de plorarne y li parla ab molta amurositat.)

Pauleta.

Explicam lo qu'ha passat.
Lui'en Domingo ni ha vingut
insistir.

Joan.

¡Be es prou tussut!
¡Com hi ha remon ni ho he pensat!

Pauleta.

¡Mes per co?... (Per Mand.)
No, te motius
per pensa l que s'ha pensat.
L'ha trobat ajorollat
a los meus peus.

Joan.

¡Com! ¡Que dius?
¡Explicat!

Pauleta.

(Ab estranyera.)
Ans de marxar,
sense que veyessen re'
ma donat aqui un pape
lo meste que...

(Buscansel per la butxaca, mes recorda despues que la Mensat pero no sab al ont.)

Joan.

L'he Mensat.
¡Lo qui'era?

Pauleta.

Éna un escrit
qui en Domingo me enviava,
dient, que necessitava
veurem.

Joan.

¿Com no m'ho has dit?

Pauleta.

Perque'm 'bia dit lo mestre,
que si arriava, si parlà,
no penses maymes trocà
lo noy.

Joan.

¿Be, bona es aquesta!

¿Lo això a en Manel ja li has dit?

Pauleta.

¿Li has ensenyat lo paper?
No he pogut, no se per que,
se m'ha posat aquí'l pit
com un pes que m'ofegues
y no m'ha deixat dir un mot.

Joan.

Uavors te rahó'l xicot.

(Pensant.)

Pauleta.

¿Mes, aquest paper haont es?

L'he llevat.

Joan.

Des es pressis

buscarlo.

(Los dos se poran à buscar per tot.)

Pauleta.

No se ont errà.

Joan.

Per qui no hi es. Ves si allà, (Pauleta passa à l'esquerra.)
all te treu del compromís.

Pauleta.

¿Voleu dir?

Joan.

Lo està clar, dona,

— 101 —

En Joanet lo Negura,
 que'ts ignorantia veura...
 i Es cont! (Animantse.)

Pauleta.

Joan. Dieu te fasse bona.

Pauleta.

Mirou, ja'l tinch.

(Consentint lo despuer de haberlo eullit de sota la taula.)

Joan.

Vage, be! (Se'l mira y li torna.)

Pauleta.

Negex lo que diu aqui.

i Loui'l Negexi jo? (Fentli error.)

Joan.

Ei, si,

que no veus que jo no'n se.

(Pauleta, agafa la carta maquinament lleixint ab marcada re-
 punctioncia.)

Pauleta.

«Pauleta: per mes qu'això
 et estranyu en aquest moment,
 vy ho cregas atreviment
 nde ma amorosa passio,
 »si la calma vols trova,
 »qu'ab mi t'veixis es pressis:
 »te advertesch, si no es aixis
 »may mes ton fill tornara.
 »Lo qui la carta t'ha dat
 »mi avisara, si vols tiv,
 »sens qu'ho sapiga ningui.
 »Sa saps qui so.»

Joan.

i l'ha acabat?

Pauleta.
Joan.

Lli.

Bè, vaja, ja sap prou.
(Preneu la carta mi mirant-la comi buscan la firma.)
¿Lo firma?

Pauleta.
Joan.

Ningú.

¿Bè está!

(Plagan la carta y ficant-la a la butxaca del gech.)
Và, ja n'era d'esperà,
no'ns ha de venir de nou.
¿L'ou pensou fer?

Pauleta.
Joan.

Ves a' dal,

y digas a' ton, marit
que baixi aquí tot seguit.

Pauleta.
Joan.

¿Lo hi haix d'anar?

(Xement anari.)

¿Tant se val!

millor tu que ningú mes.

(Pauleta obeix mes de prompte torna enora, abansia)

Pauleta.
Joan.

¿Lo del noy, no m'heu dit re'?

Ara això es lo que rombé,
después ja vindrà'l, demés.

(Lo l'acompanya fins a la porta dreta.)

— 103 —

ESCENA XI.

Joan, aviat Oriol, Manel quan s'indiqui.

(Joan passejantse per la escena y com pensa un medi per dirlo a Manel, poquentne surten bé.)

¡Luan comença una desgracia
a perseguir, es ben cert
que may sol venirme sola!...

No n'es pas gens convenient,
del modo qu'està la noya,
deixarla. ¿Luan faix?... Veurem.

¡Oriol!

¿Nostramo?

Vina.

Arceurer si ho sabras fer,
¿Tú ja 'ts vist la gran desgracia
que tots de casa passem?

¡Oh! bé, mes ja està arrelat.
Deixem parlar.

Des diguem.

Del modo qu'està la noya,
no vull, que ni un sol moment
puga quedar tota sola,

Oriol.

Joan.

Oriol.

Joan.

Oriol.

Joan.

(Una idea.)

(Concluintlo.)

(Apareixent.)

ab airò m'es combenient,
que tu, ha ferli companyia
pujis.

Oriol.

Li li contaré

com ja habem trovat lo noy.

Joan.

¡T'enguardaras! ¡Com s'enten?

¡No t'hi dit que no volia

que li parlessas de res?

¡Que no saps qu'una noticia

bona dada de moment,

pot causar-ne tant de mal,

com un disgust?

Oriol.

¡Lo que se

si may he llegit cap libre?

Joan.

Los procuran ha sebé

y no diras disbarats.

Oriol.

Bueno, home, está molt bé.

Manel.

¡M'heu cridat?

(Aparenent molt trist y sense novues del peu de la porta fins que
li Oriol siga fora.)

Joan.

Li, espera un rato.

(Dirigintse a Oriol, que s'en va per ont i surtit Manel.)

Fent corte, l. que digat, ves.

ESCENA XII.

Joan, Manel.

(Joan ab molta calma y persuació, Manel feros, augmentant de to segons lo dialecte.)

Joan.

Manel, enterat de tot
lo que acaba de passà,
t'he fet venir aquí un moment
per que t'he vist ofuscat.

Manel.

Es inútil quan diguen.
— Ella en aquí m'ha citat:—
m'ha dit en Domingo, i jo
no l'he mort, pero demà
se ont tinch d'anà a trovarlo!
Después... Tant sols Déu ho sap.

Joan.

Bueno, deixat de Domingos
que d'ell a mi tant me fa.
¿Los que volcu?

Manel.

Joan.

¿Com, que vull?
Tornar la tranquilitat
a ma filla, a ta molle,
la que sens com ve ni và
acabas tu d'insultarme

Manel.

sens motiu pera fe' un tal.

Joan.

¿Sens motiu dieu?

Manel.

Bè ho dich.

Joan.

¿Bè, vage, no'm feu parla'
perque tinch las sanchs ardents

y'm podrian pujar 'l cap!

¿Dos es pressis qui'en aqui
m'escollit!

Manel.

¿Tot n'es en va! (Molta amargura.)

Joan

¿Perque ni'es la vostra filla,
es que no's pot cobra al cap
un fet tant vil, morri cosu,
com vos dich, ha ha dit ben cla.

¿Ditrosos cosins, que sigan
sempre ells l'isca del peccat!

¿Es diu, que morriu mes credit
lo vil, qui'a tu t'ha robat
un fill, per poder lo guarnir,
dominia a sa voluntat

la pobre mare, que jo,
un velllet de seixanta anys?

¿Manel, jo ho dich, la Pauleteta,
ta honra may ha entelat!

Manel.

¿Lo ho qui'ha vist?

Joan.

¿Que vols veurer,
si estas ego, ¿idesditat!

— 107 —

Digas, i em que pots fiesarte,
 qu'es lo que pots alegà
 per dirne, que ta molle,
 t'hagi ni un moment faltat?
 i Taps, tu, si ell ha entrat per forsa?
 i Noo'l pot haber ajudat
 lo mestre, qu'aquí n'estava
 quan naltres habem marxat?
 i Noo, sense veureho, no puch
 creurem que siga veritat
 lo que'm dicu. ¡; Deumen provas!
 i Provas? Te las puch donar.
 i ~~El~~ ont son?

Moand.

Joan.
Moand.
Joan.

Em poder meu.

Pero t'haja de dir avans,
 qu'ans d'oharne com tu has fet
 un home s'hi ha de mirà.

i Primo'l disgust de son fill, (Moand.)
 ara aquet que tu li has dat!

i Deu fassu qu'ho resisteixi,
 y no ho tinguem de plorà!

i Las provas, deume las provas! (Joan.)

Ara, pero mes calmat
 te voldria, i qu'es aixi
 may pots jutjarne acertat.

Moand.

Bueno, i a ont son?

(Fingim calma. Joan se treu de la butaca la carta de Domingo.)

Joan.

Itu, d'un Domingo,
la lletra coneixeras?

Manel.

Si.

Joan.

Das te, mes, pensa en calma,
no obris d'atolondrat.

(Manel pren la carta, llegeix sens demostrar que li causi cap novetat l'escriu, un cop a lleixit ap calma, reprimint la ploma la carta y se la guarda, Joan observa sos movimens mentres llegeix y vista que no'n fa cap mou lo cap ab disgust al veurel tant tussut un cop ven qui ha acabat li pregunta.)

¿No has llegit?

Manel.

Si. Lo ab calma
com volecu vaix a parla.

Joan.

¿La veus ha n'ella ignossenta?

Manel.

Veix qu'ell la cita li ha dat,
pero'l trovarlo fo aqui
se prova qu'ella accepta.

Joan.

¿Manel, mira que'ts tossut! (No poden mes.)

Manel.

¿Si vos veyeu al meu cas! (Molt mareat.)

ESCENA XIII.

Los mateixos, Sor. Obiols.

(Aquest obra ap precausid la porta demostrian molt temor y saluda sense

acabar de entrar. Manel, al sentirlo, ple d'ira, agafa una cadira dirigint-se cap a ell que recula tornant a tancar la porta, Joan, prevegen una bona ocasió per acabar de justificar a Pauleta, detura a Manel, obre la porta y fa entrar al seu. Obiols que obre però ab temor y miran a Manel ab ressent.)

Obiols.

¿Se pot entrar?

Manel.

¡Tra de Déu!

Joan.

¡Deturat! ¿Que vas a fe'?

May pot venirne mes bé.

Entrii.

Obiols.

Jo bínch... perdonen
però es lo cas...

Joan.

Sens temor

expliqui que l'ha portat.

Obiols.

Vínch per lo que n'ha passat...

(Manel fa un movimen de impasiencia.)

¡Ay, Manel!...

Joan.

No tinga por.

Manel.

Però cuitis ha explica,

puig del contrari no se

si es qu'aguantarme podré.

Joan.

Ja ho sen, procuri cuita.

Obiols.

Jo... dolent may ho he estat...

Joan.

Però pilla si senyo.

Manel.

Es britat.

Obiols.

No vull di' aixó.

Però si un cop han trovat

algú que 'ls hagi promès
 mols diners, com en a' mi
 'm vâ passà antes d'ahir,
 y si 's trovessen, a' mes,
 com jo que fa tretze mesos,
 de passò, que lo assignat
 l'Ajuntament no m'ha dat,
 y 's vegessen compromesos,
 com jo, sens sabè perque...

Joan.

Deurà, de lo qu'ha explicat,
 si ha cobrat o' no ha cobrat,
 naltres no n'hem de fer re'.
 Lo que si vull, es que digui,
 francament, si es qui 'es b'rat
 que a' la forsa aqui n'ha entrat
 en Domingo?

Obiols.

Louati...

(Nomen confessarho.)

Joan.

Digui

franch ab mi que no hi perdrà.

Obiols

Ab estúcia...

Joan.

! Ab quin fi?

Obiols.

Per cò n'ha vingut aquí.

Joan.

Heo veus?

(A. Manel, satisfet.)

Manel.

Disculo explicà.

(Ansios de sapiguer.)

Obiols.

Perque jo so molt honrat
 y aixís, que may m'agradat

—III—

per mal a ningú.

Joan.
Obiols.

Z es clà.

Louan en Domingo ha surtit
d'aquí, tant bent xarquetat,
y ha vist qu'habiau trovat
lo noyet, ja tot seguit
dins son quarto s'ha tancat.
Mes jo pe'l pany de la clau,
y fento, així, molt nyau, nyau,
lo que feya he observat.
He sentit que deya.

Joan.
Obiols

Pè.

— Això veix qu'está perdut,
si aquest cop sort no he tingut
un altre pot se'n tindré.—
¡Pillo! ¡vil!

Manel.

(Noo pogueuse aguantar, Obiols recula un pas tenen li deu a 'll.)

Joan.

Calle.

(A Manel.)

Obiols.

Endavant

(A lo Sr. Obiols.)

Joan.

¡Oh! nes mes.

(Desconcertat.)

Obiols

¡Noo ha dit nes mes?

Al cap d'un rato, después, (Animantse.)
per lo quarto passejan,
m'ha semblat que s'esclamava
dientne:— En Manel, demà,
de seguir m' vindrà a busca,

mes lo tonto, si's pensava?...—

¡Ey, lo toto, ho ha dit ell

no ho dich jo! (Al Manel, dantli satisfaccio temen s'ofengui.)

Manel.

Bè, home, be,

acabi.

(Mal humorat.)

Obiols

Después, no se

que li ha passat pe'l cervell,

surt y cap al cami-ral

s'en va, jo, sense dir res,

detrás seu, a' ca'l carratè

entra, jo'm quedo al portal;

surt una tartana, a' mi,

del suito, m'ha fet fe un bot,

sento que diu al xicot:

—¡la Barcelona!— Jo aquí

he vingut per explicarvos

de p' a' pa'l qu'ha passat,

y lo mol, qu'os he causat

si es que puch, ab bè tornarvos!

Joan.

Con tal que siga bitat.

Obiols.

¡Lo es ho jurat! Demaneu,

desde avuy me trobareu

a' servirvos disposat.

Joan.

¡Manel, que fem?

(Ab mitxa rialla y satisfet per las aclaracions de lo Sr. Obiols, Manel que estava distret y pensatiu diu ab indiferencia referirse a lo mestre, mes

esaltats al tractar d'en Domingo. Lo ser. Obiols fa també lo esaltat quan d'ell parla corroboran los acents de Manel per veure si pot guanyarse la voluntat d'aquest.)

Manel.

No, jo ab ell

li guardo ja poch rencor,
iqui null es aquell traïdor!
i ell ha armat tot lo flagell!

Obiols

Joan.

Manel.

Mes, ha fugit.

i jo vos juro

qu'algun dia l'trovaré!
i que l'trovaré? i Oh, no ho sé!

Obiols

Jo, quasi bé t'asseguro
que no s'haurà acontentat
en quedar-se a Barcelona.
i Infame!

Manel.

Obiols.

Manel.

Obiols.

Joan.

Manel.

Obiols

Joan.

Obiols

Joan.

Si ni es persona.

i Es un vil!

i Es un malvat!

Te ta pobre muller en tant...
i Es brutat, no t'inch perdó!
i Oh, sí, t'asseguro jo!...
i No ho fassí!

i Per que Joan?

Perque com tant ha mentit,
l'asseguraro vostè
si fa mes mal que no bé.

(Rient.)

(Suspres.)

Moancl.

¿Senyó mestre, ho ha sentit?

(Dien.)

ESCENA XIV.

Los mateixos, Pauleta, Oriol.

(Pauleta surt no sabent que li passa dirigitse de dret a Moancl que l'espera parat lo mateix que Joan, Oriol detras d'ella i dirigitse a Joan lo que al sentirlo compren tot lo qui ha passat entre 'ls dos, lo Seny. Oriol al veure a Pauleta, avergonjít s'aparta fent de manera de que aquesta no'l vegi.)

Pauleta.

¡Pare! ¡Moancl!

Moancl.

¿L'eu es això?

Pauleta.

¡Diu fassí que siga cert!

Joan.

¿Pero qué ~~es~~ passa? ¿que tens?

Oriol.

No es cregues, jo no he dit res, ella qui ho ha endevinat.

Moancl.

(Moancl agafa a Pauleta per las mans parlantli al mol carinyo.)
¡Pauleta! ¿el mal que t'he fet
podras perdonarme?

Pauleta.

¿A mi? (Sent lo desentes.)

¿Fú diras, que jo no se
que m'agü fet res de mal?

Moancl.

¡Éts un angel!

(Mirantli la mir.)

Pauleta.

Bueno, sí.

Joan.

¿Pero volen contestarme?
Digas donas, ¿qu'és?

— 118 —

Pauleta.

¿Es cert
que ja heu trobat lo noy?
¿L'heu t'ho ha dit?

(Miran a Oriol.)

Manel.

Oriol.

So no.

Joan.

¡Aquet!

(Pen. Oriol, enfadat.)

Pauleta.

¡Contesten!

(Tristora a Manel.)

Manel.

Dona, es bitat.

Pauleta.

¡Oh! ¡gracias, Verja del cel!

(Tebrosa dirigitse a l'un y l'altre, no saben que li passa.)

¿Mes a'ont es? cuita, diga,
acompanyami Manel!

Joan.

Beus, per çò jo no volia
qu'abuy te diguessen res,
y t'juro que si no t'calmas
nastres no t'direm, a'ont es. (Ten l'enfadarse.)

Pauleta.

¡Calmar-me? ¡Si fa dos dias
que no he vist lo meu fillot!
¿Ont es? ¡digueme! ¡l'vull veurer!
¡Aquesta gent no compren
que soch sa mare! (Desespera.)

Manel.

Si, dona,
calmat y jo t'ho diré.
Esta be, sens cap cuydado
pots estar-me.

Pauleta.

¿Mes a'ont es?

Manel.

Es a casa de la tia.

(Manel y Pauleta segueixen parlant aquell fentne grans esforços per combenir-la. Logrants quan li promet acompanyarla, lo Sr. Obiols se dirigeix cap a Joan que esta entornant ab Oriols.)

Joan. ¿Ho veus ara lo qu'has fet?

Oriols. Mes si jo vos asseguro...

Manel. Bueno, t'hi acompanyaré. (A Pauleta.)

(Pauleta va cap a son pare, contenta quan reparant ab lo Sr. Obiols torna ha recula com buscantne emparad ab Manel.)

Pauleta. ¡Verja dels angels! ¿L'heu mirat?

¿Com, aquí casa vostre?

Oriols. Pauleta, t'he passat perdonam, com ton pare ja ho ha fet, y asta ton marit.

Joan. Be, bueno. (Volen dir, fero.)

Pauleta. Al perdond, mes s'enten qu'en aquí, en aquesta casa, may mes hi posi los peus!

Oriols. ¿Si ton pare?...

(Miran avergonjits a Joan y com demanan protecció.)

Joan. Es la pobilla.

(Mitxe rient y arrosant l'espalla com dien ella góberna.)

Oriols. (¡Teu favor! ¡M'esta molt be!)

Vage des... asta mes veurer. (Donsegant.)

Manel. La del fum.

(Lo Sr. Obiols va marxant ab molta calma mirant a l'un y a l'altre com esperant que li digan que ja s'pot quedar mes inst que ha arri-

iat la porta sen que li hagin dit res prometense tornar a fer las paus algun dia deu.)

Obiol

(i So tornare!)

(Desapareix, Obiol que l'observava, aixis que ven qu'ha surtit tanca la porta ab clau.)

ESCENA ÚLTIMA.

Los mateixos menos lo Ser. Obiols con s'ha indicat

Manel.

Pots dar-me ben be las gracias a l'Obiol, que n'estat lo qui n'ha trovat lo nou.

Pauleta.

i Ell?

(Agraïment.)

Joan.

No s'ha portat pas mal.

(Toca a Obiol per la espalla que haben tanent ha baixat a l'escena posantse al altre costat de Joan, fentne una mitxa rialla de satisfaccio.)

Obiol.

Encare que'm digueu tonto de tonto no m'ho pas tant.

Joan.

No, qu'abuy has estat sabi.

Pauleta.

i Déu meu, quan hi penso!...

(Orgullifansa.)

Manel.

i Pa!

(Volent dir ja ha passat.)

Joan.

Pot servirvos de Missó,

Manel.

(Passa al mitxe d'ell y Pauleta.)

Per ell encogat,

lo que 't deyam no escoltaras,
y croume, d'aquí en avant
no 't fhis may de ningú
que no 'l tingas ben provat.
¿Mes, sentre mon cosí?...

Moanels.
Joan.

Moanels,
que si aquest es un malvat,
com te coneix mes que 'ls altres,
mes grans mals te pot causá.
¡Prou bon exemple 's tingut!
¡Prou, no viscas refiat,
que de massa preveni
ningú s'apenedit may!
(Joan lo taló.)

PROU.